

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Zakonski načrt ureditve kmečkih dolgov

Obrestni meri je postavljena meja — Podaljšanje odplačevanja dolgov — Možnost zn. žanja dolgov za primere prezadolženosti — Varstvo vlagateljev pri denarnih zavodih

Novi zakonski načrt o zaščiti kmetov in o ureditvi kreditnih odnošajev v državi, ki ga je vlada predložila 31. oktobra narodni skupščini, določa poleg zaščite kmetov z odgoditvijo prisilnih prodaj tudi znižanje kmečkih dolgov pri določenih okoliščinah in zaščito denarnih zavodov in vlagateljev. Glavne določbe zakona so:

ODGODITEV PLAČIL IN IZVRŠB.

Člen 1. A. Za dobo enega leta od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo, se priznajo dolžnikom kmetom olajšave za ureditev njihovih dolgov pri denarnih zavodih in ostalih upnikih po predpisih tega zakona.

B. Po tem zakonu se smatra za kmečki dolg oni dolg, ki izvira iz dobe pred 20. aprilom 1932. Predpisi tega zakona ne veljajo za one osebe, ki so se pred 20. aprilom 1932. zadolžile v svojstvu kmetov, pa so se pred koncem veljavnosti tega zakona prenehale pečati s kmetovanjem.

Člen 2. A. Za kmeta v smislu tega zakona se smatra vsaka oseba, ki obdeluje zemljo sama ali s člani svoje rodbine in katere obdavnici dohodki izvirajo pretežno od kmetijstva (vinogradništva, sadjarstva, vrtnarstva, živinoreje itd.) in če njihovo posestvo ne obsega več kakor 50 ha obdelane zemlje, ali pri rodbinskih zadrugah 100 ha.

B. Za kmeta v smislu tega zakona se smatrajo tudi one osebe, ki zaradi bolezni ali telesnih napak ali pomanjkanja delovnih sil rodbinskih članov obdelujejo zemljo s pomočjo drugih najetih ljudi, nadalje mladoletna deca kmetov za dobo mladoletnosti in zapuščine za kmeti, dokler se ne izroče pravnim naslednikom.

Člen 3. A. Kmečki dolžniki bodo zadostili svojim obveznostim v času, določenem v členu 1., nasproti upnikom tako, da bodo plačali letno 8 odstotkov na račun obresti in 2 odstotka na račun odplačila dolga. Pri amortizacijskih posojilih letni obrok ne sme znašati več kakor 10 odstotkov, a obrestna mera ne več kakor 9 odstotkov. Če je dogovorjena nižja obrestna mera ali nižji obrok odplačila, je veljaven za dolžnika ta dogovor. V kolikor obrestna mera ni dogovorjena niti določena od sodišča, velja obrestna mera, predpisana po zakonu. To plačilo bo vršil dolžnik tako, da bo polovico plačal v dogovorjenem roku, ali če je za odplačilo dogovorjenih več rokov, v prvem roku, a drugo polovico najdalje do 31. decembra 1932., drugo polovico pa do 31. oktobra 1933. Poroki in sodolžniki, ako to niso denarni zavodi, izpolnjujejo obveznosti enako kakor glavni dolžnik.

B. V največji (maksimalni) iznos letne obrestne mere se morajo vračunati vse postranske datjave, na katere se je dolžnik obvezal poleg obrestne mere, kakor provizije, konvencionalne kazni, režijski stroški in podobno.

C. Do uveljavljenja tega zakona neplačane obresti, kolikor ne presegajo višine, dopustne po obstoječem zakonu, odnosno višine po členu 3. zakona o zaščiti kmetov z dne 19. aprila 1932., se priračunajo glavnici dolga.

Č. Upniku, ki je po 20. aprilu 1932. zahteval od kmeta dolžnika višje obresti, kakor pa jih dopušča zakon o zaščiti kmetov z dne 19. aprila 1932., se več plačane obresti odračunajo od glavnice dolga.

D. Menični dolgovi se morejo urediti ne samo s plačilom obrokov in obresti v smislu točke A tega člena, nego tudi z izdajo novih trimesečnih menic, ako niso dogovorjeni drugi roki o dospelosti prejšnjih menic glede zaostalih dolgov, in to s podpisni enake vrednosti. Ako dolžnik tega ne stori, mora nositi stroške protesta in morebitne pravne stroške.

E. Če upnik ne bi hotel sprejeti vsote, ki mu jo dolžnik ponudi v smislu predpisov točke A tega člena, odnosno nove menice po točki D tega člena, lahko dolžnik to vsoto, odnosno menico založi pri pristojnem sreskem sodišču ali pri pristojnem sreskem načelnstvu in ima to vse pravne posledice, kakor veljajo za pologe pri sodišču po splošnem državljskem redu.

Člen 4. Če bi upnik zahteval in se dogovoril za večjo obrestno mero od one, ki jo določa člen 3. tega zakona, sodišče tega viška ne sme prisoditi, niti izterjati, niti zavarovati. Kdor bi izterjal večje obresti, kakor jih določa ta zakon, bo kaznovan z zaporom do šestih mesecev in z denarno globo do 5000 Din.

Člen 5. A. Za dobo, označeno v členu 1., se odgode vse prisilne prodaje premičnin in nepremičnin kmetov. Za isto dobo se ustavijo tudi vse prisilne uprave in odvzete premičnin (transfercija), izvršeni v svrhu zavarovanja. Nove prisilne prodaje in prisilne uprave (sekvestracije) in odvzem premičnin se smejo dovoliti samo zaradi prisilnega izterjanja obrokov in obresti po predpisih tega zakona in za terjatve, ki so po členu 6. tega zakona izvzete od določb tega zakona. V takem primeru se odgodena izvršba lahko nadaljuje.

B. Odlok o odgoditvi prodaje itd. izda izvršno sodišče po službeni dolžnosti, če mu je znano, da je dolžnik kmet, sicer pa na zahtevo stranke. Sekvestracija se ustavi samo na zahtevo stranke. Če stranka sama ne predloži uverenja po naslednjem odstavku tega člena, mora sodišče zahtevati to po svoji službeni dolžnosti.

C. Uverenje, ali je kdo kmet, izda občinsko oblastvo. Vsaka zanimana stranka lahko zahteva, da sresko načelnstvo izdano uverenje prouči ter ga uniči, če ugotovi, da ne ustreza dejanskemu položaju. Proti temu je dopustna pritožba na bana, a njegov odlok je izvršen.

Č. Zahteva v smislu točke C nima vpliva na postopanje po določbah točke B. Če je s pravno-močnim odlokom uverenje uničeno, bo sodišče na zahtevo upnika odrejeno ustavitve sekvestracije ali transferecije uveljavilo.

Člen 6. A. Od predpisov členov 1. do 5. so izvzeti poleg javnih dajatev in dolgov iz nakupa potrošnih predmetov iz zadnjega leta pred uveljavljenjem tega zakona tudi dolgovi kmetov, napravljani po 20. aprilu 1932. ali v dobi veljavnosti tega zakona. Nadalje so izvzete terjatve na račun vzdrževalnine, ki jo mora plačati kmet dolžnik kakih oseb, in terjatve, ki potekajo iz kazenskih dejanj, terjatve na račun plač in mezd oseb, ki so zaposlene v gospodinjstvu ali gospodarstvu dolžnika, terjatve za kupnino in stanarino, terjatve zdravnikov in lekarnarjev za stroške zdravljenja dolžnika ali članov njegove rodbine, ki žive v skupnem gospodarstvu, zaostali pogrebni stroški in terjatve obrtnikov za izvršena obrtniška dela, ki potekajo iz dobe zadnjega leta pred uveljavljenjem tega zakona.

B. Za dolgove, napravljene po 20. aprilu 1932., se lahko smatrajo samo oni dolgovi, ki so stvarno novi, ne pa taki dolgovi, ki so nastali z obnovno starih dolgov zaradi podaljšanja menic in na podoban način.

ZNIŽANJE DOLGOV PREZADOLŽENIH KMETOV.

Člen 7. Kmet, čigar dolgovi presegajo 70 odstotkov vrednosti njegovih celotnih premičnin in nepremičnin, lahko v roku treh mesecev po uveljavljenju tega zakona zahteva znižanje dolgov.

Členi od 8. do 12. določajo način, kako se zahteva znižanje dolgov. Prošnjo je treba predložiti sreskemu načelniku in obenem predložiti uverenje, da je prošilec res kmet, točno cenitev vrednosti posestva in natančen seznam vseh dolgov. Čim predloži dolžnik tako prošnjo, se morajo ustavit vse tožbe, ki so v teku proti dolžniku. To se mora zaznamovati tudi v zemljiški knjigi. Za dobo, dokler sodišče ne izda odloka, ne sme dolžnik ničesar odprodati ali obremeniti, marveč sme s svojim imetjem razpolagati samo v mejah rednega gospodarstva. Sresko sodišče odredi nato narok, ki se objavi po službeni poti. Zakon določa, da se mora ves postopek vršiti tako, da so stroški čim manjši. Naloga sreskega sodišča je, da ugotovi pravilnost vseh v prošnji navedenih podatkov. Upniki imajo pravico vpregleda v te spise.

Člen 13. Sresko sodišče ima pravico uradno cenitev vrednosti posestva. Na narok se morajo pozvati vsi upniki, katerih naslovi so znani. Za ocenitev vrednosti posestva lahko sodišče določi enega ali dva strokovnjaka. O tem, kdo more biti strokovnjak, in o višini nagrade bo izdal minister pravde posebno uredbu.

Člen 14. Če se po taki ugotovitvi dolgov in vrednosti posestva dolžnika izkaže, da presegajo dolgovi 70 odstotkov celotne vrednosti, bo sodišče s svojim odlokom ugotovilo višino dolgov, računajoč pri tem glavnico, obresti in druge postranske datjave, ki jih je dolžnik dolžan plačati do dneva odloka. Nadalje bo sodišče ugotovilo, komu dolguje, ter bo istočasno znižalo posamezne terjatve tako, da celotni znesek dolgov

ne bo presegal 70 odstotkov vrednosti posestva dotičnega dolžnika.

Člen 15. Znižanje terjatev po določbah člena 14. se izvrši na naslednji način:

A. Z zastavo zavarovane terjatve, ki imajo po svojem vrstnem redu kritje v 70 odstotkih vrednosti posestva dolžnika, se priznajo s 100 odstotki, če dogovorjena obrestna mera ne presega letno 10 odstotkov; z 90 odstotki, ako presega obrestna mera 10, a ne 16 odstotkov, in z 80 odstotki, če dogovorjena obrestna mera presega letnih 16 odstotkov.

B. Če celotni znesek zavarovanih terjatev, znižan v smislu predpisov točke A tega člena, ne iznaša 70 odstotkov vrednosti dolžnikovega posestva, se ostale terjatve najprej znižajo na 90, odnosno 80 odstotkov, ravnajoč se pri tem po višini obrestne mere za dotične terjatve, in se nato tako znižane terjatve priznajo na ostanek do 70 odstotkov vrednosti dolžnikovega posestva sorazmerno z njihovo višino.

C. Ako celotni znesek vseh na omenjeni način priznanih terjatev ne bi znašal niti 70 odstotkov, se bodo do ostanka priznale vse nadaljnje terjatve, ki so ostale nepriznane, sorazmerno po njihovi višini.

Člen 16. Protij odloku sreskega sodišča ima upnik pravico pritožbe na okrožno sodišče, a proti odloku okrožnega sodišča na apelacijsko sodišče, katerega odločitev je končna in izvršna.

Člen 17. Za sodni postopek po tem zakonu veljajo, kolikor ni drugače določeno, predpisi zakona o sodnem postopku v civilnih pravnih, ki veljajo v posameznih pravnih področjih.

Člen 18. Čim postane odlok o znižanju dolgov pravomočen, se objavi završni postopek na način, predpisan v členu 10. Istočasno se odredi zaznamovanje v zemljiški knjigi.

Člen 19. A. Z znižanjem dolgov, odrejenim s pravomočnim odlokom sodišča, se oprošča dolžnik obveznosti, da nadomesti dolžniku primanjkljaj, ki ga je utrpel zaradi znižanja.

B. Pravomočni odlok sodišča o znižanju dolgov velja v pogledu terjatev, določenih s tem odlokom, kot izvršna osnova.

C. Določbe členov 1. in 6. veljajo tudi v pogledu terjatev, ki so po predpisih tega zakona znižane.

Člen 20. Stroške postopanja za znižanje dolgov mora nositi dolžnik, kolikor to ni drugače določeno.

Člen 21. Dolžnik, ki bi v svoji prošnji za znižanje dolgov ali pri naroku podal neresnične podatke ali prijavil terjatve, ki jih ni, ali obstoječe terjatve zamolčal, se kaznuje s strogim zaporom najmanj mesec dni in z izgubo častnih državljskih pravic. Enako se kaznuje tudi oni, ki bi v sporazumu ali brez sporazuma z dolžnikom prijavil terjatve, ki ne obstajajo, ali več, kakor mu je dolžnik dolžan.

MEJA OBRESTNI MERI.

Člen 22. A. Ministrski svet bo na predlog finančnega ministra, kmetijskega ministra in ministra za trgovino in industrijo po zaslišanju Udruženja denarnih zavodov in Narodne banke z uredbo od časa do časa po banovinah določil višino obrestne mere za izposojeni denar ali odobrene kredite.

B. Obrestna mera za vloge ali odobrene kredite, določena na ta način, je obvezna za vse denarne zavode, društva in osebe, ki so pooblašene za sprejemanje hranilnih vlog.

C. Družbe, in osebe, ki ne spadajo pod nobeno skupino, omenjeno v točki B, ne smejo za izposojeni denar ali odobrene kredite zahtevati višjih obresti od najnižjih, ki se računajo pri denarnih zavodih v dotičnem kraju. Če pa v dotičnem kraju ni nobenega denarnega zavoda, veljajo glede višine obrestne mere denarni zavodi v najbližjem kraju.

Člen 23. V najvišji znesek letne obrestne mere za izposojeni denar ali odobreni kredit v smislu določb člena 22. se morajo vračunati vse stranske datjate, kakor provizija, konvencionalne kazni, režijski stroški in podobno.

Člen 24. Dogovor o obrestni meri za izposojeni denar ali odobreni kredit je neveljaven, kolikor določa višjo obrestno mero, kakor je predpisana po členu 22. tega zakona. Obrestna mera preko višine, določene po tem zakonu, se ne sme niti prisoditi, niti zavarovati, niti izterjati, četudi bi bila sicer priznana s pravomočno razsodbo ali s kakim drugim izvršnim naslovom.

Člen 25. Obračun o dolgovih se mora pri vsakem izplačilu vršiti pismeno na monopoliziranih obrazcih, kakor jih bosta predpisala sporazumno finančni in trgovinski minister.

Člen 26. Predpisi o višini obrestne mere veljajo tudi za dolgove, izvirajoče iz nakupa potrošnih predmetov (živil, semena, živeža itd.).

Člen 27. Obrestna mera, dogovorjena pred uveljaviteljem tega zakona, se lahko z izjemo

primerov, navedenih v členu 3., točki C, do dneva uveljavitelja tega zakona plačuje po dogovoru, po uveljavitelju tega zakona pa samo v višini po predpisih tega zakona.

Člen 28. Predpisi členov 22. do 27. se ne nanašajo na določbe člena 3. glede višine obrestne mere za kmečke dolgove. Prav tako ne veljajo za pooblašene zastavljavnice, za katere veljajo zadevni predpisi obrtnega zakona z dne 30. novembra 1931.

Člen 29. Kdor stori karkoli, da bi izigral določbe o višini obrestne mere, se kaznuje z zaporom do šestih mesecev in z denarno globo.

ZAŠČITA DENARNIH ZAVODOV IN NJIHOVIH UPNIKOV.

Člen 30. Ako zaide denarni zavod v težkoče glede izpolnjevanja svojih obveznosti zaradi težkoč v kreditnih odnošajih, izzvanjih zбог splošne gospodarske krize in prekomernega dviganja vlog, lahko zahteva, da ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo izda posebno uredbo z zakonsko močjo, s katero se dovoljjo dotičnemu denarnemu zavodu posebne olajšave in se zaščitijo koristi njegovih upnikov (vlagatelj). Tako uredbo bo minister za trgovino in industrijo predložil samo, če se poprej s strokovnjaškim pregledom stanja zavoda ugotovi, da je račun v redu in da je imovina zavoda večja od njegovih dolgov. Če se ugotovi, da je namenoma netočno prikazano stanje zavoda, bodo člani upravnega in nadzornega odbora kazensko zasledovani.

Člen 31. A. Denarni zavod, ki je zahteval tako zaščito, ne sme od dneva, ko je vložil prošnjo, niti odtujiti, niti obremeniti in niti zastaviti svoje imovine, niti vršiti izplačil svojim upnikom, dokler se ne izda uredba, razen v primerih, ki jih določa člen 33. Vsako tako dejanje ostane neveljavno, ako se za dotični zavod izda zahtevana uredba.

B. Denarni zavod mora takej obvestiti sodišče, pri katerem je izvršena registracija zavoda, da je zahteval uredbo.

C. Nad denarnim zavodom se ne more otvoriti konkurz od dneva, ko je ta zavod zahteval uredbo, do dneva, dokler se ne izda o tem odlok.

Člen 32. Z uredbo se bo določil način izplačila vlog in ostalih dolgov zaščitenega zavoda brez ozira na prjšnje dogovore in roke, upoštevajoč pri tem možnost izplačila terjatev po stanju zavoda. V uredbi morajo biti tudi pooblastila

Gustav Strniša:

Greh in pokora

Franci je bilo, kakor da je ona tista izvojenka. Pozabila je svoja zrela leta. Kakor osemnajstletna mladenka je lovila tople besede.

Naslednji dan je bila spet mrka, neobčutljiva. Pred seboj se je sramovala svoje mehkužnosti. Dekli je prepovedala odpirati ponoči okno:

«Če imaš poštenega fantje, naj pride k nam v hišo, da se pomeni s teboj. Da bi pa ti enkrat odšla iz naše hiše z otrokom v naročju, tega ne maram!» je zrasla pred Minko.

Tudi Tomaž je nekaj slišal. Baš se je pripravljal, da bi dekletu razodel svojo ljubezen.

Ko je naletel nanjo, jo je vprašal:

«Kaj sta pa imeli z gospodinjo, da je nekaj rentočila nad teboj?»

Trenutno je oklevala, potem je poltiho odvrnila:

«Fanta imam. Ne vem, ali se gospodinja res tako boji zame. Brani mi ponoči odpirati okno, če pride Janez vasovat.»

«Fanta imaš? Janeza?»

Ubit glas se je iztrgal slepcu iz grla. Prebledel je, se okrenil, odšel proti hlevu.

«Kam greš? Počakaj! Vse povem.»

Ni je slišal. Čutil je brnenje v glavi. Vse se je v nji obrnilo, tonilo.

Kot pijan se je zgrudil na ležišče, se zgrabil za srce, jecljaje vzdihoval:

«Kako sem mogel misliti, da bo ljubila mene, slepca?» Fanta ima. Kar vem, kakšen je! Vesel, pogumen. Vriska, poje, da se ga vsakdo vzradosti. Kaj bom jaz pohabljenec? Kako dela z menoj gospodinja. Tepe me, zmerja. Trpim. Sree mi krvavi, namesto da bi udaril neusmiljeno! In drugi? Prezirajo me, norčujejo se iz mene.»

Dolgo je sedel nepremično.

Odslej je čepel skoro vedno v hlevu pri živini. Postal je še bolj žalosten, zamišljen, tih.

Janez je še hodil klicat Minko. Na prepoved gospodinje se nista ozirala. Kramljala sta, se veselila svoje ljubavi. Često jima je drugovala radovedna luna, ki ju je opazovala skozi veje sivgega oreha pred hišo.

Neko noč ju je slišal Tomaž. Sedel je v travi pred hlevom. Spati ni mogel. Tihi mir noči je prinašal šepetajoče besede srečnih zaljubljenec.

Slepec jih ni razumel, a pojmoval jih je. Stiskal je zobe, da niso šklepetali od bolečine. Splazil se je v stajo. Vrgel se je na ležišče. Zaspiti ni mogel.

Sredi žalostnega premišljevanja se je nečesa spomnil. Prižgal je vžigalico, jo nesel pred široko razprte oči.

Ničesar ni videl. Prižgal je drugo. Samo drobni, izpreminjajoči se kolobarji so se zasukali pred njim.

«Moj mlinček!» je šepnil. Vžigalico je pritisnil skoro na oko, da si je osmodil trepalnico.

Ničesar ni videl.

«Slep sem, slep ostanem!» je vzdihnil, povesil glavo. «Kako naj ona ljubi slepca?»

Pričel je hoditi po hlevu. Komaj slišno so odmevali koraki.

Predramila se je najmlajša kravica liska. Zamukala je. Približal se ji je. Doteknila se ga je z mokrim gobcem. Popraskal jo je med rogov. Oplazila ga je po roki s hrpavim jezikom. Naslonil ji je glavo na vrat.

Krava je spet zamukala, globoko, žalostno.

Njegova bolečina ni odnehala.

Odprl je hlevna vrata, stopil na nočni zrak. Dospel je na stezo.

Brezskrbno je stopal dalje. Le palica v desnici, s katero je lahko tical ob strani, je razodevala slepca. S palico je bežno iskal grmovje, ki je raslo na križpotju. Ko ga je dotpal, je zavil na stran, hitel dalje.

Ustavil se je v dolini pred Jeranovim domom, komaj slišno potrkal na okno:

«Mati!»

Rotija je skočila v snu k iškcu:

«Kdo je?»

«Tvoj vasovalec,» je zasmehljivo odvrnil Martin, ki je čul.

Rotija se je za silo oblekla, odšla pred hišo.

Zunaj je stal njen Tomaž beden, žalosten. Lepo lice je sevalo v mesečini ko obraz svetnika mučenca.

«Sin, moj sin!»

Objela ga je, pritisnila k sebi. Zanjo je bil še vedno samo mali, slepi deček kakor nekda.

za preosnovno denarnega zavoda, za revizijo in razveljavljenje posebnih pogodb z višjimi funkcionarji zavoda (direktorji itd.), ki predstavljajo pri sedanjem stanju zavoda za zavod neznosne obveznosti.

Člen 33. Omejitve uredbe (moratorija) ne veljajo za naslednje primere: 1. za neizvršene razporedbe (dispozicije) strank na osnovi njihovih terjatev in za posle prejemkov v gotovini (inkaso), a na osnovi pologa gotovine v izrecno določene svrhe, 2. za ostale navadne vloge (depozite), vložene pri zavodu, 3. za zaostale davke in javne dajatve zavoda, 4. za izplačilo pupilarnega denarja, kolikor služi za vzdrževanje mladoletnih oseb in oseb pod skrbstvom, 5. za obveznosti zavoda, prevzete z nakupom na javnih prisilnih držabah v svrhu zavarovanja zavodovih terjatev in 6. za izžrebane zavodove zastavnice, kupljene zastavnice in za izplačilo dosegljivih kuponov teh zastavnic.

Člen 34. V dobi veljavnosti uredbe (moratorija) denarni zavod ne sme izplačevati dividend, tantijem in nagrad članom upravnega odbora, a čisti letni dobiček se mora v celoti prenesti na novi račun.

Člen 35. Za dobo veljavnosti uredbe se ne more dovoliti nikako zavarovanje ali izvršba na tožbo upnikov proti zavodu.

Člen 36. Minister za trgovino in industrijo imenuje za tak zavod svojega komisarja. Za komisarja se smejo imenovati samo osebe, ki pri zavodu niso gmotno zainteresirane.

Člena 37. in 38. določata dolžnosti komisarja, ki ima pravico prisotstvovati sejam upravnega odbora in protestirati proti vsakemu sklepu upravnega in nadzornega odbora. Proti temu protestu je dopustna pritožba na ministra za trgovino in industrijo v roku 15 dni.

Člen 39. Uredbo ukine s svojim sklepom ministrski svet.

KAZENSKÉ DOLOČBE.

Člen 40. Člani upravnih organov, ki bi s svojim delom namenoma kršili svoje dolžnosti in bi zavod zaradi tega trpel izgubo in zaradi tega ne bi mogel zadoštiti svojim rednim obveznostim nasproti upnikom, se kaznujejo s strogim zaporom najmanj mesec dni in z denarno globo do 200.000 dinarjev ter z izgubo častnih državljan-skih pravic. Če take osebe kršijo svoje dolžnosti zaradi malomarnosti, se kaznujejo z zaporom in z denarno globo do 100.000 dinarjev. Kdor

kot član upravnega ali nadzornega odbora, kot likvidator, upravni uradnik ali pooblaščenec zavoda z manipulacijami ali izjavami namencina napačno predstavlja stanje zavoda, njegove dol-gove in terjatve, ali zamolči dejstva, ki so važna za ugotovitev pravnega položaja, se kaznuje z zaporom najmanj 14 dni in denarno globo do 100.000 Din.

Člen 41. Kdor na kakršenkoli način namenoma ovira in prepreči pregled (revizijo) denar-nega zavoda, ki je predpisan s tem zakonom in z naredbo ministra za trgovino in industrijo, se kaznuje z zaporom do enega leta in z denarno globo do 50.000 Din.

Člen 42. Kdor kot član upravnega in nadzor-nega odbora, kot likvidator, upravni uradnik ali pooblaščenec zavoda izda tajnosti, ki lahko škodujejo zavodu, in vzbuja s tem nezaupanje do zavoda, se kaznuje z zaporom do šestih mesecev in z denarno globo do 10.000 Din. Če pa zaradi tega nastopijo za zavod škodljive posledice, se zviša kazen na dve leti in globa do 200.000 Din. Ne kaznujejo se pa osebe, ki store to v izvajanju svojih pravic ali izpolnjevanju svojih dolžnosti, ki jim jih nalaga zakon, osebe, ki so bile razrešene dolžnosti čuvanja tajnosti, in osebe, ki so storile to v vlogi na oblastva z namenom, da preprečijo nedopustno postopanje.

ZAKLJUČNE ODREDBE.

Člen 44. Za denarne zavode v smislu tega zakona se smatrajo denarne ustanove, ki so osno-vane kot delniške družbe ali zadruga, nadalje hranilnice samoupravnih teles (mestne, okrajne, občinske in banovinske hranilnice) in one denarne ustanove, ki so osnovane s posebnimi zakoni, sprejetimi za vsako posebej (Državna hipote-karna banka, Pooblaščenca kmetijska banka itd.)

Člen 45. Pooblaščajo se minister pravde, mi-nister za kmetijstvo in minister za trgovino in industrijo, da predpišejo uredbe, potrebne za iz-vrševanje tega zakona, kolikor se nanašajo na njihove resore. Minister pravde bo skupno z mi-nistrom za kmetijstvo tolmačil vprašanje, koga je smatrati za kmeta v smislu določb tega za-kona in kaj je smatrati za rodbinske zadruga po tem zakonu.

Člen 46. Določbe tega zakona ne veljajo za Narodno banko.

Člen 47. Ta zakon dobí obvezno moč z dnem objave v «Službenih Novinah». Z istim dnem prenehajo veljati vsi predpisi drugih zakonov in uredb, ki se nanašajo na zadeve tega zakona, zlasti zakon o zaščiti kmetov z 19. aprila 1932., razen predpisov člena 4., ki ostane v veljavi z izjemo odstavka 2., točke 2.

Dolenjska v taboru nove stranke

Novo mesto, oktobra.

Novo mesto je v nedeljo na veličasten način pokazalo odločno voljo vse Dolenjske za sodelo-vanje pri velikem delu preporoda naše države v duhu jugoslovenskega državnega in narodnega edinstva. Z vseh strani Dolenjske so se zbrali mnogoštevilni pristaši JRKD, da tako javno potrdijo, da naša prelepa Dolenjska ni med posled-njimi, ki visoko dvigajo jugoslovenski narodni prapor. Zbralo se je nad 2000 mož in mladeničev,

ki so navdušeno pozdravili poleg ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. Ivana Puclja in domačega poslanca g. Antona Klinca zlasti narodne poslance iz južnih pokrajin naše države in poslanca sosednega metliško-črnomelj-skega sreza g. Daka Makarja ter bivšega narod-nega poslanca župnika g. Barleta. Veličastnemu zborovanju je predsedoval predsednik sreske organizacije JRKD, novomeški župan g. dr. Jo-sip Režek.

Sedla sta na klop.

«Mati! Toliko vam imam povedati.»

«Govori, otrok moj!»

Tomaž se je razgovoril. Materi je odkril svojo ljubezen. Pravil ji je o Minki, ki jo je že zdavnaj ljubil, še pastirico, a je ljubezen šele zdaj spoznal. Ona pa da ima drugega, ji je omenil, položil svoje gorje.

Tolažila ga je:

«Si pač moj sin. Potrpi! Molči! Tudi jaz sem obsojena. Morala bi se poročiti s tvojim očetom. Stari oče mu je zabranil. Nesrečen je zdaj Ste-fan, nesrečna jaz. Sicer pa le ljubi dekleta, čeprav brez upanja! Brez ljubezni ni življenja. Ljubav pa moraš nositi v srcu skrito, nikomur raz-odeti! Zakoplji jo kot zaklad! Ko boš tako žalosten, da boš zdvomil nad vsem, tedaj odpri srce! Pogovori se s svojo ljubeznijo! V tvoji duši naj vedno ostane čista, mila, čeprav nedosegljiva! Vedeti moraš, da si slepec! Zato ne upaj na ljubav, ki jo imajo drugi! Tvoja naj bo dru-gačna, lepa, dobra!»

«Res je, mati! Kaj naj počne Minka s slep-cem? Ljubil jo bom vendar še dalje. Sladkost in bole-st sta v tej ljubezni, a brez nje ne bom mogel biti.»

Danilo se je že, ko sta se sin in mati ločila.

Ko se je Tomaž vrnil na Zalarjev dom, ga je znova objela osamelost.

Pa so se oglasili spomini, ga tolažili: Na vi-sokem griču je sedel z Minko Bila sta oba še pastirja. Ona je zrla v dolino, mu pripovedovala:

«Hrib je strm. Trava žametna, temno zelena. Med bilkami kimajo cvetke. Pestrobarene so. Solnce pozdravljajo, v nebesa se ozirajo. Pone-kod stoje debeluški grmci. Bele kapice imajo, sfkane iz drobnega cvetja. Po vejah jim skačejo ptiči, se pozdravljajo, zibljejo, klanjajo drug dru-gemu v pernatih sukunjah. Eden se nama je pri-bližal. Pri tebi ždi. Prijazno te gleda. Že frfota dalje. V dolini stoje lesene hišice. Kar žive so. Slamnate strehe so pokrite z mehkim mahom. Pred prvo bajtico se igrajo otroci. Pritlikavci so. Tako majhni so videti, da bi jih midva lahko nosila na dlaneh.»

In on je odvrnil:

«Da, hrib pada pred nama. Trava poganja na njem. Njene barve ne poznam, čeprav vem, da je zelena. V svojem mlinčku sem mnogo mlel, namreč na tistih kolesih, ki jih vidim. Kako raz-lično blešče! To je izprememba barv. Čujem ptička. Odletel je. Poje. Morda je to samo odmev njegovega glasu? Tudi odmev poje, sicer bi ga ne bilo! Hišice pod goro! Pritlikavci! Najlepšo hišico izberi, Minka! Najina bo! Pritlikavci nama bodo stregli! Prišel bo njihov vrač, me debelo pogledal, se začudil: 'Ti da ne vidiš? Čudno, čudno!' Vzel bo nožek s tenko klino, s tako, da je oko ne bo razložilo. Zarezal bo križ čez obe očesi. Mrena se bo kar sama odluščila. Jaz bom zavriskal, kajti videl bom. Objel te bom, svojo nevestico!...»

Spomin je umolknil.

Tomaž se je vzdignil, odgnal krave na pašo.

Razodetje.

Slikar Marn se je naselil na planinah v tihi pastirski koči.

Hotel je imeti snežnike tik pred seboj. Zelel se je napiti planinskega zdravja, okrepiti svojo bolno dušo. Vsak dan je ležal na visoki skalnati prižnici in strmel v gorovje pred seboj.

Iz doline so prihajali ljudje. Prvi je bil njegov oče. Drobnó je korakal, spuščal iz pipe dim, se kregal sam s seboj. Bil je že blizu vrha. Opiral se je na debelo gorjačo, stopal lahko.

Očeteve globoke oči so sijale kakor vedno. Ko je dosegel vrh, je prisedel k sinu.

«Kaj je z vami?»

«Prišel sem, da se posloviva! Hm! Neumnost! Ali ne? Pa mora biti! Običajno je! Potovanje bo večno!»

Sklonil se je nad dolino, izpustil pred sebe oblaček dima, ki se je zožil, švignil skozi zrak, ostro počil. Iz njega je buhnil šop isker.

«Kaj počenjate?» se je čudil sin.

«Tovarišema sem dal znak», se je rezko od-rezal starec. «Ker grem, je spodobno: poljubi me!»

Nagnil se je k sinu. Primož ga je poljubil.

Starec ga je objel, se ujezil:

«Že spet imaš grbo? Pustil bi jo bil doma!»

«Ni mogoče!»

«Da, da! Zdaj se spomnim! Vendar si prišel kot umetnik tako visoko! A drugi, brez grbe, so nizko! Ali ni čudno?»

terpentinovo milo hvalijo

Prvi je za g. dr. Režkom povzel besedo poslanec g. Anton Klinca, ki je v obširnem govoru orisal delo narodne skupščine. Naglašal je zlasti prizadevanje narodnega predstavništva za omiljenje položaja naših kmetov. Kakor doslej bo narodna skupščina tudi v bodoče posvečala svojo skrb predvsem gospodarskim zadevam. Potrebno pa je, da pozabimo vse stare spore in se združimo v enotno močno armado, ki jo predstavlja naša nova vsedrjavna stranka. Zborovalci so sprejeli izvajanja g. Klinca z velikim odobravanjem.

Poslanec g. Dako Makar je sporočil zborovalcem pozdrave Bele krajine in izpopolnil izvajanja predgovornika o delu narodnega predstavništva. Naglašal je, da mora vsak razumen človek spoznati, da v desetih mesecih ni mogoče popraviti vsega, kar se je prej zagrešilo v desetih letih.

Nato so govorili narodni poslanci gg. Stjepan Šitar, ki je podčrtal vzajemnost Hrvatov s Slovenci in Srbi, Hadži Dimitrijević, ki je sporočil pozdrave iz Črne gore in v lepih izvajanjih naglasil, da je tudi tamošnje ljudstvo složno v taboru JRKD, in Gavro Milošević, ki je v svojem govoru poudaril, da predstavljata zetska in dravska banovina dva stebra, na katerih sloni

trup vse države. Če bomo vsi složni, se nam ni ničesar bati.

Navdušeno pozdravljen je izpregovoril župnik g. Janko Barle, ki je v rodoljubnem govoru pozval zborovalce, naj povsod širijo misel ljubezni in sloge ter naj se ne dajo varati od nasprotnikov. Kar sta združila ljubezen in kri, tega ne more nihče več razdružiti.

Viharno pozdravljen je nato povzel besedo minister g. Ivan Pucelj. V svojem govoru je naglašil važnost političnega dela, ki je delo za blagor vsega naroda in vse države. Podčrtava-joč mogočen razvoj JRKD, ki združuje vse sloje in vsa plemena našega naroda brez razlike na prejšnjo strankarsko pripadnost, je gospod minister naglasil, da so v zmoti oni, ki morda še računajo s tem, da se bodo povrnila stare verske in

320

plemenske stranke. Gospod minister je obširno razpravljal o bodočem delu narodnega predstavništva in podčrtal zlasti važnost novega občinskega zakona, ki bo dal občinam veliko samopravo. Vlada si vsestransko prizadeva, pomagati ljudstvu, da bi lažje prebrodili sedanje hude čase. Vsi, ki zabavljajo na razmeere pri nas, bi se morali zavedati, da je drugod še mnogo huje. V bogati Ameriki je 13 milijonov brezposelnih, a nič boljši ni položaj v Angliji in drugod. Če bi se dala gospodarska kriza odpraviti z izpremembo vlade, bi se k temu sredstvu gotovo zatele tudi druge države in bi vsak dan tudi večkrat menjale vlade. Rešiti nas more samo delo in baš zaradi tega je potrebno, da čim bolj strnemo svoje vrste in z združenimi napori iščemo zdravila za sedanje težave. Zaradi znižanja davkov se bo moral znižati tudi državni proračun. Poprej je znašal 146 milijarde, sedaj pa je bil znatno znižan in novi proračun ne bo znašal več kakor 10 milijard. Vlada bo gledala na to, da zagotovi kredite za javna dela, da tako nudi dela in zaslužek. S pozivom k složnemu delu je gospod minister ob viharnem pritrjevanju zaključil svoj govor.

Predsednik sreske organizacije g. dr. Režek se je zahvalil vsem zborovalcem in vsem govornikom ter zaključil krasno uspeši shod.

Politični pregled

V ponedeljek dopoldne sta se sestala k otvoritvi rednega zasedanja

senat in narodna skupščina.

Takoj po otvoritvi senata je v prisotnosti članov vlade ministrski predsednik dr. Milan Srškić prečital kraljev ukaz, s katerim se s tem dnevom otvorjajo seje senata v rednem zasedanju. Na popoldanski seji je senat izvolil člane stalnih odborov. Izmed senatorjev dravske banovine so izvoljeni: v verifikacijski odbor: dr. Gregorin, namestnik dr. Rožič; v administrativni odbor: dr. Rajar; v imunitetni odbor: dr. Ravnihar, namestnik doktor Gregorin; v odbor za prošnje in pritožbe: dr. Valentin Rožič; v finančni odbor: dr. Plöj in

ker je poceni . . . zaradi

pene in odlične kakovosti . . . Glavno je cena in izborna kakovost

kot namestnik dr. Ravnihar. Prav tako je po otvoritvi narodne skupščine ministrski predsednik dr. Srškić prečital ukaz o otvoritvi rednega zasedanja, nato pa je skupščina prešla na dnevni red. Predsednik je vsvojem poročilu omenil, da je minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za kmetijstvo in ministrom pravde

predložil narodni skupščini načrt zakona o zaščiti kmetov in ureditvi kreditnih odnošajev,

ki ga objavljamo na prvi strani. Po prečitjanju raznih prošenj in pritožb in interpelacij, ki so bile vložene, je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo danes. Na dnevnem redu bo izvolitev stalnih skupščinskih odborov in izvolitev odbora za proučitev zakona o zaščiti kmetov.

V Nemčiji se je začela snovati nekaka

fronta proti Papenu in njegovi vladi.

«Kaj naj vam rečem za slovo?»

«Kaj neki? Da ti je hudo, ti čitam v srcu. Govoriti je nesmiselno!»

«Zbogom oče!»

Prisopihal je stari tičar, se zarežal:

«Moral sem priti! Smrt mojega prijatelja ni tako brezpomembna zadeva! Naposled pa, zakaj bi ga ne spremil? Pa ptiči mu bodo zapeli poslednji pozdrav!»

Spustil se je v travo, se oddahnil, zažvižgal.

Od vseh strani so priletele jate ptičev, sedle po skalah, po travi. Ko so se pomirili, so zapeli. Iz drobnih grl se je topila milina, prevzemala okolico. Primož je bil ganjen.

Prišel je pek. Z lopatastima nogama je za trenutek obstal, nato pa klecnil na tla.

Tičar in pek sta izginila.

Slikar je poškillil na očeta.

Stari Marn je stal na skali s hrbtom proti sinu.

Umetnik je čutil grozo. Oči v starčevi glavi so se obrnile, ga gledale skozi možgane, skozi lobanjo, lase.

Prevzela ga je divja bolečina. Glasno je kriknil . . .

«Gospod, pojdite vendar v posteljo! Tako hudo ste bolni!»

Govorila je vanj planšarica Ančka, ga dvignila ko dete. Nanjo oprt je odšel v svojo skromno koč.

Več dni je ležal v vročici,

Planšarica Ančka, ki jo je bil najel za postrežbo, preden je prevzel koč, je skrbno hodila okoli njega, mu stregla.

Kadar se je vzdramil, jo je zamišljeno motril. Bila je prava hči planin, krepka, srednjevelika, zdrava, mirnih kostanjastih oči.

V vročici jo je zrl drugačno:

«Kdo si, dekle?»

Približala se je, prisedla, šepetala:

«Ona sem! Neštetokrat si me zval, želel! Prišla sem! Daleč si moral za menoj, visokol Dosegel si me! Bolan si. Telo so ti onečastili, ranili dušo! Prepričana sem bila, da omagaš! Nisi! Prihitel si, da umreš v mojem objemu. Vesela sem! Rada te imam! Ustvarjal si slike. Iskal si me! Hotela sem, da postaneš moj, samo moj! In kdor je moj izvoljenec, je mučenik! Zdaj si pri meni. Pridi, da te objamem!»

Pristopila je ko lahna senca. Objel jo je, poljubil . . .

Vzdramljen iz omedlevice je spoznal, da je stiskal k sebi mlado planšarico . . .

Ona ga je zardela gledala. Oči so vprašaje strmele v krasni obraz zagonetnega tujca s spačnim telesom.

Ko jo je poljubil, mu ni branila. Takoj prvi dan, ko ga je zagledala, je vzljubila tisto glavo.

Ko je nekoliko okreval, je spet odšel na svojo skalno prižnico.

Solnce je zahajalo.

«Zdaj pride ona, moja umetnost! Tiho priplava, odkrije čar planin!» je šepetal in metal barve na platno.

Več dni se je trudil v mraku, da bi ustvaril snežnike. Ničesar ni mogel. Na platnu so res vstajale gore, a bile so mrtve.

Spomnil se je Boga.

Ze zdavnaj ni molil. Zdaj se je pojavil pred njim Bog. Iz vsake bilke je dihalo v stvarstvo nevidno božanstvo. Vse je bilo tako popolno.

Pokleknil je na skalnati prižnici. Dvignil je roke k nebu, pričel moliti. Molil je udano, zaupljivo, pričakujoč blagoslov iz neba.

Vse je ostalo mirno.

Zagledal se je v najvišji snežnik, si želel smrti.

Umirala je zarja. Vrh snežnika je zagorel. Iz konice je švignil ognjen žar.

Slikar je strmел v ta sij. Blesteči trak se je razcepil, zadržtel je ognjen križ. Na križu je visel Kristus. Večal se je, se v ognju bližal:

«Slikaj!»

Primož se je zagledal v sveto telo, njegove rane. V tem telesu je spoznal vse ponižanje trpečih, preziranih, a v božjih očeh vse odpuščene.

Iz ran je curljala kri, kapljala na paletu, da je rdela ko velika rana.

Primož je v travi kleče slikal trpečega Kristusa, v vsej bolečini razpetega na križ . . .

(Dalje prihodnjik.)

Kje je vzrok bolečin?

To je najvažnejše vprašanje, ako nas kaj boli. Vsekakor je zelo dobro, ako imamo vedno kako zdravniško zanesljivo domače sredstvo pri roki, kakor je to n. pr. Fellerjev Elsa-fluid, ki se že več kakor 35 let uporablja za nego telesa in za obrambo zoper mnoga obolenja. Dobro služi pri revmatičnih bolečinah, prehladu,

za masažo, pri trganju v sklepih, bolečinah v križu, obrazu, in po vsem telesu. Fellerjev Elsa-fluid se dobiva v lekarnah in strokovnih trgovinah po 6, 9 in 26 Din. Po pošti najmanj 1 zavojček (9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici) za 58 Din, dva taka zavojčka 102 Din. - **Razpošilja ga lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsa-trg 360 (savska banovina).**

Odobren od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, Sp. št. 509 z dne 24. marca 1932.

S Papienom so nezadovoljne deželne vlade, ki jih hoče nemška državna vlada prikrajšati pri njihovih pravicah. Fronto proti Papenu snuje Bavarska.

DOPISI

OPLONICA. Ob priliki blagovnega in živinskega sejma na Martinovo v petek 11. t. m. bo tukaj pod okriljem snujočega se živinorejskega selekcijskega društva za okoliš občin Oplotnice, Okoškega in Kota, županstev navedenih občin in sreskega kmetijskega odbora razstava s premiranjem goveje živine pomurske pasme. Zanimanje za sejem in razstavo je vsestransko; pričakovati je obilnega dogona živine tako na razstavne kakor na sejmske prostore, pa tudi kupcev iz sreza in od drugod. Kupci, prodajalci in razstavljalci bodo, kakor kaže, prišli povsem na svoj račun. Slednji bodo prejeli lepe nagrade. V okolišju je namreč kljub krizi in polétni suši obilo živinorejcev, ki se lahko ponašajo z res lepo živino.

GOSPODARSTVO

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:

- 1 ameriški dolar za 57 Din;
 - v devizah:
 - 100 nemških mark za 1363 do 1374 Din;
 - 100 italijanskih lir za 293 do 296 Din;
 - 1 ameriški dolar za 57.26 do 57.55 Din;
 - 100 francoskih frankov za 225 do 226 Din;
 - 100 češkoslovaških kron za 170 Din;
 - 1 holandski goldinar za 23.11 do 23.23 Din.
- Vojna škoda se je prodajala po 175 Din.

Sejmi

7. novembra: Brežice, Sv. Lenart-Zabukovje, Nova Cerkev, Braslovče, Rečica ob Savinji, Velike Lašče, Kranj, Št. Jernej, Višnja gora, Vrhnika, Sv. Lenart (srez Maribor), Murska Sobota, Jesenice, Pilštanj;

10. novembra: Ljutomer, Puconci;

11. novembra: Šmartno ob Paki, Moravče, Št. Gotard, Oplotnica, Poljane, Bučka, Laško, Studenec-Ig, Cankova, Marnberg, Ormož, Spodnje Gorje;

12. novembra: Bušeča vas.

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Na ljubljanskem živinskem sejmu v sredo so prodajali za kilogram žive teže: vole I. po 450 do 550, II. po 350 do 450, III. po 250 do 350, krave po 250 do 350, krave klobasarice po 1 do 2, teleta po 450 do 550 Din. Prasci za rejo, stari od 6 do 12 tednov, so bili po 130 do 170 Din za rep. Cene so se dvignile prvovrstnim volom za 1 Din pri kilogramu. Cene drugi živadi so ostale v glavnem neizpremenjene. Po tedenskem izkazu mestnega tržnega nadzorstva so bile v času od 24. do 31. oktobra v Ljubljani naslednje cene goveji živini za kilogram žive teže: voli I. 450 do 550, II. 350 do 450, III. 250 do 350, telice (ista cena), krave I. 3 do 4, II. 2 do 3, III. 1 do 2, teleta I. 450 do 550, II. 350 do 450, prašiči špeharji 950 do 1050, pršutarji 5 do 7 Din. Kože: kravje 4 do 5, volovske 6 do 8, telečje 7 do 8, svinjske, sremske 050, domače 2 Din. Mast je poskočila na 17 do 18 Din za kilogram (prej 15 do 17 Din).

SVINJE. Ptujski svinjski sejem 26. oktobra je bil prav dobro obiskan. Cene so bile za kilogram žive teže: poldebele 5 do 6, debele pa 6 do 750 dinarjev. Drobniča se je prodajala po 50 do 180 dinarjev za glavo.

VINO. Cene za vinski most v seržu Ljutomer: rana trgatav 1.25 do 1.75, boljše blago 2 do 2.50,

največ 3 Din. Kmečki posestniki pri Ptujju prodajajo mošt po 250 do 3 Din liter. Po gostilnah v Konjicah točijo mošt po 6 Din liter. Cene bizeljskim moštom po gostilnah na deželi so pa po 8 Din liter. Cene portugalke v metliškem okolišju se gibljejo med 450 do 550 Din za liter.

HMELJ. Za zadnje stote letošnjega pridelka je bilo zelo živahno povpraševanje in je cena dosegla 40 Din za kilogram. Tudi za lanski pridelok je nekaj povpraševanja ter se plačuje po 6 Din kilogram.

JAJCA. Ker je letos malo blaga, so se cene dvignile. Obeta se nadaljnje naraščanje cen.

DOMAČE NOVOSTI

* **Praznik Vseh svetnikov** je bil solnčen in zato je bilo letos na pokopališčih gotovo mnogo več ljudi kakor druga leta. V Ljubljani so od rane jutra romale velikanske množice meščanstva na božje njive častit spomin svojih dragih. Spominske svečanosti so bile v Ljubljani: pri Sv. Petru za one, ki so izkpraveli na bojiščih in ki nimajo zdaj svojih grobov, na pokopališču pri Sv. Križu, na starem pokopališču pri Sv. Krištofu, na vojaških grobovih in na Suhem bajerju, kjer so pokopane žrtve avstrijskega divjanja proti Slovanom. Pri vseh teh svečanostih so nastopili tudi pevci.

* **Slovenski sadjarji odlikovani.** Te dni so bila razdeljena odlikovanja posameznim institucijam, ki so se udeležile vsedržavne sadjarske razstave v Čučku. Iz Slovenije je dobila prvo nagrado vinarska in sadjarska šola v Mariboru.

* **Varčevanje v občinah.** Finančno ministrstvo je poslalo banovinam in mestnim občinam, katerih proračune potrjuje ministrstvo samo, dve okrožnici, v katerih opozarja, da se mora v vseh občinskih proračunih ohraniti ravnovesje. Občinski izdatki morajo biti v skladu z zmanjšano plačilno zmožnostjo prebivalstva. Zvišanje doseda-

Milka Adamičeva:

Zločinka

Paduba pa je lomil in metal pohištvo, svetniki so leteli s sten, med glasnim vpitjem in besnim rjoventjem so žvenketale čepinje.

Lojza se je splazila pod kolarnico. Suh kašelji ji je trgal prsi, da je zdaj pa zdaj izpljunila z bledo krvjo pomešano slino. Ogledovala je debelo kladivo, ki ga je Matija navadno rabil za klepanje kos.

«S temle bi ga po čepinji, pa bi bila moja Kalvarija za vedno pri kraju!»

Zgrozila se je nad lastnimi besedami, nato pa spravila kladivo nazaj na njegovo mesto. Vzela je vile in šla pomagat Matiji, ki je vozil gnoj za ječmen.

Ko se je Paduba nekoliko pomiril, si je oblekel suknjič, si poravnal zmršene lase in se napolnil v gostilno. Starka je zlezla iz kleti in zakurila za večerjo. Roki sta se ji tresli, v nogah je čutila preštani strah. Ko je prišla Lojza, jo je postrani in boječe pogledala, kajti po prepiru je postala navadno še Lojza strupena kakor kača. Vpila je in premetavala, kar je bil Paduba pustil celega. Pri tem je suho kašljala, pljuvala kri ali pa je planila v krčevit jok ter preklinjala, da se je mati križala. Lojza se je bila izpremenila, da je lastna mati ni več poznala. Vendar pa ta dan Lojza ni kričala, ampak mirno sedela v kotu ter napeto razmišljala.

Ko so okežuhali turščico in pospravili zelje, se je delo nekoliko poleglo. Lojza je večkrat po celo popoldne preždela pri peči na nekdanjem mestu teje Polone in luščila fižol. Mati je v kotu predla. Lojza je največ molčala in le zdaj pa zdaj zakašljala. Če se je odkod prikazal Paduba, je siknila in pljunila za njim, ko je zaprl vrata. Včasih je nosila obvezano glavo in plave lise po subem životu. Tuintam je odšla v klet, kjer so se vrstili veliki sodi izabele in v dušku izpraznila pol majolike. Takrat ji je vzkipeo ono malo krvi, kar je bilo v njenem izsušenem telesu in zvečer se je vršil pretep z vpitjem, da ji je ohripelo grlo.

Tudi po hiši je bilo vse drugače kakor nekdanj. Tla so črnela in le redkokdaj jih je poribala Lojza. Prazne so bile stene in šipe oken so bile zalepljene s papirjem. Pa kdo bi se menil za to. Lojza je mislila na vse kaj drugega kakor na hišo. V njej sami je bil led. Čutila ni bolečine drugih, niti svoje. Le to je vedela, da je v pravici in da ne sme popustiti niti za las.

Paduba se je vrgel na prekupčevanje z živino. Imel pa ni sreče. Če je zahteval od Lojze denarja, tedaj se je vnel prepir in še bolj je zasovražil ženo, ki mu je postala naravnost trn v peti.

Nepopisno ga je peklo dejstvo, da ga je Lojza stavila pod kuratelo. Oropan vseh pravie je samo še besnel in na tihem sklepal maščevanje. Razsodil pa je slednjič, da bi mu vse pomagalo prav malo, dokler živi Lojza. Da pa ta ne more

več dolgo živeti, o tem je bil prepričan. Sklenil je torej počakati dogodkov in upal, da se še vse izpremeni v njegovo korist.

Kar se tiče Olge, o njej je bil prepričan, da se ga je bila naveličala, čim ni mogel več streči njeni razsipnosti. Spoznal pa je v mestu natakario, ki bi se lahko merila z Olgino lepoto in ki je tudi sicer bila po njegovem okusu. Paduba je sklenil čakati, čakati.

Lojza je slutila njegove misli. S težavo je premagovala bolečine v prsih, ki so postajale od časa do časa naravnost neznosne, vendar je bila prepričana, da bi še ozdravela, če bi se znebila Padube. Ta misel se ji je zarila v možgane in rasla v njej, dokler ni nekega dne dozorela v strašen sklep...

Paduba je ležal pijan v zgornjici. Lojza je hodila iz kota v kot in se nemirno ozirala skozi okno. Matija je cepil drva na dvorišču.

«Nekam ga bo treba poslati», je pomislila Lojza, a ni vedela, kam.

«Sicer pa niti ni treba!» se je naglo odločila in stopila mimo kuhinje kjer je mati ropotala z lonci. Tiho je odprla vrata Padubine sobice. Mož je ležal na hrbtu z odprtimi ustmi in glasno smrčal. Lojza ga je nekaj časa opazovala. Deska je zaškripala v podu, da se je nemirno zganila. Iz širokega žepa v krilu je izvlekla kladivo in stopila tik postelje. Ni več pomišljala. Strašen zamah s kladivom je zdobil Padubi lobanjo. Toda Lojza je zbesnela od gneva, zamahnila je drugič, tretjič in tolkla kakor brezumna. Oči so

njih in uvajanje novih javnih dajatev sta nedopustni. Potrebni sta znižanje vseh osebnih in materialnih izdatkov in upoštevanje le najnujnejših potreb.

* **Posle javnega notarja v Kestanjevi** je pretekli teden prevzel g. dr. Vilko Maurer, dosedaj notar v Kočevju, kjer je bil znan javni delavec. Odličnemu javnemu delavcu želimo tudi na njegovem novem mestu najboljših uspehov!

* **Nova preganjanja v Julijski krajini.** Po spopadih, ki so se pripetili med proslavo fašistične obletnice v krajih med Ilirsko Bistrico in Sv. Petrom na Krasu, je izvršila fašistična politična policija v več tamošnjih vaseh številne aretacije. V Tolminu je bilo aretiranih sedem ljudi, ki jih obtožujejo, da so rovarili proti vladavini ter da so pripravljali atentate in skrivali bombe in orožje. Aretirani so bili Miha Leban, Miha Rutar, Andrej Kavčič, Janko Leban, Andrej Gaberšček, Anton Kavčič, Anton Kenda in Marija Rejec. V planinah je bilo aretiranih 25 pastirjev. Vse aretirance so odvedli v Tolmin, odnosno v Gorico. V Solkanu so zaprli bivšega istrskega narodnega poslanca Josipa Srebrničiča, brata škofa dr. Srebrničiča. Josip Srebrničič je bil šele nedavno izpuščen iz konfinacije. Po povratku domov se je sestel s svojimi rojaki, ki so se nedavno vrnili iz Francije. — V zaporu je te dni umrl kot žrtev fašističnega mučenja Bogumil Verbič, po rodu iz Sela. Aretiran je bil pred letom dni skupno z Ivanom Tavčarjem in bratom Zorkom in drugimi, ki so bili osumljeni, da so razbili italijansko napisno tablo na šolskem poslopju v Batujah. Ostali, ki so bili aretirani skupno z njim, so že nad eno leto zaprti, a do sedaj še sploh niso bili niti zaslišani. V zadnjem času so našli v Julijski krajini mnogo komunističnih letakov. V bližini Trsta so našli celo zalogo. Letaki so sestavljeni v slabi slovenščini z nešteti napakami, iz katerih se vidi, da je sestavil letake Italijan. Splošno mislijo, da so jih raztrosili fašisti sami, da bi tako ob desetletnici fašizma našli nov povod za preganjanje našega življa.

* **Čiščenje deteljnega semena.** Banska uprava dravske banovine poroča, da je pričela delovati banovinska postaja za čiščenje deteljnega semena v Ljubljani. Postaja, ki obratuje v žrebčarni na Selu pri Ljubljani, sprejema od zanimancev, kmetovalcev in trgovcev, deteljno seme, ki je zmešano s predenico, v čiščenje proti pristojbini enega dinarja za vsak kilogram očiščenega se-

mena. Uprava postaje je v Ljubljani, Gosposka ulica št. 15, telefon 2047 in 3426. Upravljanje postaje urejata pravilnik za ustanovitev in za vzdrževanje postaje in poslovnik postaje, ki ju bo banska uprava objavila v «Službenem listu».

Dr. FR. DERGANČ

Šef-primarij kirurški oddelka v p. Ljubljana, Komenskega ulica št. 4

ordinira zopet redno dopoldne: 11.—1., popoldne 3.—4. ure.

* **Zborovanje županov logaškega sreza na Rakeku.** V petek je sklical župan g. Stanko Lenarčič zbor županov logaškega sreza. Župansko zvezo v Ljubljani je zastopal tajnik g. dr. Riko Fux, navzočna sta pa bila tudi šolski in kmetijski poročevalca sreza. Po poročilih tajnika Županske zveze, šolskega poročevalca o stanju šolstva v srezu in kmetijskega poročevalca o položaju kmetijstva se je razvila obširna razprava o proračunih občin za leto 1933. Razprava je pokazala, s kako veliko skrbjo zro vsi župani v bodočnost, ker so prišle vse občine v take težkoče, da ni mogoče najti izhoda. Dohodki vseh občin so že v letošnjem letu tako padli, da ni mogoče več kriti predpisanih izdatkov. Za prihodnje leto pa odpadejo še dohodki trošarine, tako da župani ne morejo sestaviti proračunov za prihodnje leto. Mnogo težav povzročajo še razni razpisi finančnega ministra, ki so v nasprotju s še veljavnimi zakoni, po katerih se morajo občine ravnati, in pa zahteva finančnega ministra po varčevanju, ko je že tako znano, da so proračuni naših občin skrajno skrčeni. Pri tem se nalagajo občinam bremena, ki bodo letos zahtevala veliko povečanje občinskih doklad. Obširna debata se je razvila tudi o beračenju in brezposelnih ter so bili vsi župani soglasni v tem, da je nujno potrebno pozvati pristojna oblastva, da posvetijo vso pozornost zelo razširjenemu beračenju na deželi. Sprejete so bile nato resolucije, ki bodo predložene odločilnim oblastvom.

* **Avtobusna zveza Celje—Ljubljana.** Na tej progi obratuje od 23. oktobra modernim zahtevam ustrezajoč 32sedežni avtobus, ki odhaja vsak dan iz Celja izpred Škobernetovega hotela ob 5. uri zjutraj in prihaja v Ljubljano ob 8. uri.

Povratak iz Ljubljane izpred «Figovca» ob 16.25, dohod v Celje ob 19.25.

* **Dbri ljudje,** ki bi radi sprejeli kakega siromašnega otroka za svojega ali vsaj na začasno vzgojo in prehrano, dalje trgovci, obrtniki in kmetje, ki iščete vajence, pomočnike, delavce, hlapce, pastirje, potem siromašni starši, ki ne morete preživljati svojih otrok, tisti, ki iščete učnega mojstra ali trgovca za svoje otroke, javite svoje želje društvu «Varstvu» v Ljubljani. Vsi, ki ste usmiljenega srca, četudi sami nimate vsega v izobilju, spomnite se vsaj z majhnimi darovi v obleki, obutvi ali denarju onih, ki ne pridejo osebno trkat na Vaša vrata, pač pa v skritosti svoje bede iščejo pomoči pri nas. Dobrodelno društvo «Varstvo» Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 17.

* **«Franc Jožefova» grenčica poveča moč umstvenemu in fizičnemu delu.**

* **Lov v dravski banovini.** «Kmetovalce» pri naša naslednje podatke g. inž. Šivica o lovu v dravski banovini: V dravski banovini je bilo l. 1931. 531 lastnih lovišč s površino 225.288 ha. Pod 200 ha je bilo 290 lastnih lovišč, ostalih 241 ima nad 200 ha površine. Reservatnih lastnih lovišč je bilo 20 s površino 6117 ha. Občinskih lovišč je bilo 1085 s skupno površino 1.338.373 ha. Za občinska lovišča je znašala l. 1931. zakupnina 2.545.865 Din, na hektar torej povprečno po 1.90 Din. Banovinske davščine na lastna, rezervatna in občinska lovišča se je pobralo za proračunsko leto 1931./1932. 297.178.60 Din, neizterjanih je bilo še 1804.60 Din. Leta 1931. je bilo v dravski banovini za lovske karte pobrane državne kolkovne takse 110.060 Din, banovinske davščine na lovske karte pa 564.627 Din. Uplenili so lovei imenovanega leta v dravski banovini 75 glav jelenjadi, 3330 glav srnjadi, 348 gamzov, 35.110 zajcev, 331 divjih petelinov, 89 ruševcev, 2116 gozdnih jerebov, 8 kotorn in 2 beli jerebici, 7598 fazanov, 12.300 poljskih jerebic, 2410 prepelic, 1696 slok raznih vrst, 38 divjih gosi, 2338 divjih rac, dalje 3 medvede, 1 volka, 112 divjih svinj, 429 jazbecov, 1757 lisic, 215 kun, 631 podlasic, 395 dehorjev, 36 vider, 66 divjih mačk, naposled 7378 veric, 6018 ptic ujed raznih vrst in 24.355 srak in vran.

* **Divje svinje na Menini planini.** Lovci so na Menini zasledili celo čredo divjih svinj. Na onenu

ji plamenele, prsi so se ji sunkovito dvigale. Skozi vsa leta zadrževana bolest je planila iz nje. Obstala je šele, ko je zagledala pred seboj na blazini zmečkano telo. Tedaj je, kakor bi se prebudila iz dolgih hudih sanj, zakričala in stekla po stopnicah v kuhinjo.

«Mati, umorila sem ga!» je zavpila. Nato je sklonila glavo v naročje in zajokala...

Še istega dne so jo odvedli orožniki.

Na pomlad se je vršilo porotno zasedanje. Med drugimi zločini je prišel na vrsto tudi umor Padube. Razprava je bila razpisana na 5. maja. Vaščani so popustili delo na polju in romali v trumah v mesto kakor na božjo pot. Zenice so nosile s seboj v cutah hrano. Marsikatera beseda se je izrekla med potjo. Stara Kosmurka si je neprestano brisala solze, mati Grafovka pa je bila že od prejšnjega dne v mestu. Matija je hodil nekaj časa po Grafovem dvorišču, nato pa je naročil sovedovemu Janžetu še to in ono in odhitel za drugimi.

«Ne klepetajte toliko in zmolite očenaš za sivo to!» je dejal dohitevši gručo ženic, ki so se glasno pogovarjale.

«Ah, da!» so nekatere odgovorile, da so nekaj dejale, druge pa so umolknile. Med njimi je bilo nekaj prič, zato so še enkrat v duhu natančno premele, kaj bodo izpovedale.

V dvorani je vladala soparica, kajti bil je svetel solnčni majski dan in ljudem je postajalo vroče, ker so sedeli tesno drug ob drugem.

V ospredju dvorane je sedela velika slika Pravičice, ki tehta na zlati tehtnici pravična dela človeštva. Pod njo pri dolgi mizi, pogrjnjeni z zelenim suknom, so sedeli sodniki. Resni obrazi so se sklanjali nad širokimi polami belega papirja. En sam je bil med njimi, ki je z dobrodušnim izrazom v očeh zrl po ljudeh.

Ob strani je stala miza državnega tožilca. Tožilčev pogled je sijal strogo, skoro ostro. Zdaj pa zdaj si je nalil iz steklenice na mizi po pol kozarca vode in ga v dušku izpil.

Ob njegovih levici se je zložno pretegoval Lojzin zagovornik. Odpel si je verižico in položil uro na mizo predse.

Ob nasprotni steni pa so zasedli prostore porotniki. To so bili kmetje, obrtniki in drugi veljaki, ki naj odločijo Lojzino usodo. Obrbite glave so se svetile v solncu, ki je sijalo skozi okno. Zdaj pa zdaj si je kdo privihal brke in se ozrl po množici. Drugi so zopet z vso pozornostjo poslušali obtožbo, ki jo je steje čital mlad pripravnik.

Lojza je stala mirno in upirala oči nekam v sliko Pravičice. Tu intam se je mehanično ozrla po pripravniku, ki je, kakor bi deklamiral, čital njene najhujše boje in trpljenje in slednjič podal njen zločin z vso podrobno natančnostjo. Nazadnje se ji je zazdelo, da ne govori več o njej, nego da pripoveduje o tuji ženski, ki je z vso hladnokrvnostjo razklala lastnemu soprogu glavo. Ne, to ne more biti ona sama... saj to pri njej je bilo vse drugače... To je bila nepretrgana veriga bolesti in gorja, to je bila sila življenja,

ki je živel v njej in ki je predrta skozi ono morečo težo divje na dan... To je bilo dejanje, ki je njej sami zdaj popolnoma nerazumljivo, a takrat, takrat je morala ravnati tako. In če bi jo bili priklenili in zvezali s tisoč vrvmi, ona bi se bila odtrgala in mu razklala glavo.

Paznik za njo jo je rahlo opozoril, naj sede.

Koj nato jo je poklical predsednik in jo vprašal po imenu in starosti. Skoro ni vedela odgovoriti, ker je bila s svojimi mislimi tako daleč od vsega, kar se je odigravalo pred njo.

«Zakaj ste se odločili za to strašno dejanje?» jo je vprašal predsednik, ko je končal z osebnimi podatki.

Zakaj? Lojza ni vedela, kaj naj reče. Tudi če bi povedala, tega ni mogla storiti z eno besedo. Kdo bi jo razumel? Kdo bi razumel njeno trpljenje vseh let?

«Ne vem!» je neodločno odvrnila.

«Opišite še enkrat, kako ste to storili!»

Lojza se ni mogla prav odločiti. Ljubše bi ji bilo, da bi jo takoj brez izpraševanja obsodili. Saj ni tajila ničesar. Saj je priznavala umor. Samo mati je bila kriva zavlačevanja. Izmisli si je povest, češ, da je Paduba napadel Lojzo, ko ga je motila v spanju. Hotel jo je s kladivom, a pri tem mu je spodrsnilo, da je omahnil na postelj. Lojza pa, ki je bila urnejša, je pograbila kladivo in ga pobila do smrti. Sklicevala se je na Padubo in na raztrgan srajčni rokav, ki se pač ni mogel raztrgati sam, ampak le v medsebojnem ruvanju.

kraju, kjer so lani ustrelili medveda, so bila tla razhojena in razrita, kakor bi tod hodilo najmanj 10 repov te škodljive in nevarne divjačine.

* **Smrtna nesreča na cesti.** Nedavno se je po državni cesti proti Ormožu peljal z dvema konjema posestnik Torič iz Frankovcev. Nasproti mu je privozil neznan avto. Konja sta se avta ustrašila in zdirljala. V tistem trenutku pa se je približala 85letna zasebnica Marija Cajnkova, ki sta jo konja podrla na tla ter je šel preko nje voz. En konj jo je s kopitom udaril tako močno po glavi, da je pri priči obležala mrtva. V zadevi se vrši preiskava.

* **Nova «Vzajemna pomoč».** Prejeli smo s prošnjo za objavo: Pristojno oblastvo je ustanovnemu načelnikstvu nove «Vzajemne pomoči», registrovane pomožne blagajne v Ljubljani, odobrilo privila, ki določajo strogo zavarovalno-tehnično ureditev zavarovanj. Glavni namen ustanovnega načelnikstva je bil in je sanacija pridobljenih pravic članov «Vzajemne pomoči», registrovane pomožne blagajne v likvidaciji v Ljubljani, Borštnikov trg št. 3/I. Vendar pristojno ministrstvo ni moglo v tej zadevi izdati takoj odločbe, ker mora prej še proučiti vso zadevo po aktih, ki so pri banski upravi dravske banovine v Ljubljani. Rešitev o prevzemu likvidacijske mase po novem zavodu si je pridržal minister za trgovino in industrijo ter jo bo izdal naknadno, čim bo proučil akt bivše «Vzajemne pomoči» v likvidaciji. Ustanovno načelnikstvo je napravilo že vse potrebne korake na odločujočih mestih, da se ta zadeva čimprej in čim povoljnejše reši za bivše zavarovance «Vzajemne pomoči» v likvidaciji. Z izvajanjem zavarovanj se še ne more začeti, ker zavarovalno-tehnični računi še niso popolnoma gotovi. Tudi ti računi bodo predloženi ministrstvu v odobritev, in sicer najkasneje v dveh mesecih, nato pa se bo pričelo z izvajanjem zavarovanj po novem statutu. Ustanovno načelnikstvo je razposlalo posebne tiskovine bivšim članom «Vzajemne pomoči» v likvidaciji. Člani, ki žele, da se jim pridobljene pravice v okviru od ministrstva odobrenega statuta sanirajo, naj blagovolijo tiskovine čitno izpolniti in čimprej poslati na naslov: **Pripravljalni odbor nove «Vzajemne pomoči» v Ljubljani, Mencingerjeva ulica št. 4.** Člani, ki tiskovin še niso prejeli in nameravajo nadaljevati zavarovanje po novem statutu, naj jih zahtevajo od gorenjega naslova. — **Ustanovno načelnikstvo.**

* **Samomor živčno bolnega moža.** V Ljubljani si je končal življenje prejemnik dohodarstvenega urada, 58letni Ivan Benedik, stanujoč v hiši, poleg mosta, v kateri je tudi mitnica. Benedik je bil že delj časa hudo potr. Zaradi živčne bolezni je iskal pomoči pri raznih zdravnikih, ki pa mu niso mogli pomagati. Bil je mračen in strit v službi, še bolj pa je prišla do veljave njegova bolezen doma. V soboto je šel zgodaj spat in je svoji ženi celo naročil, naj ga zbudi zgodaj zjutraj, češ, da ima v pisarni mnogo dela. Žena je moža res tudi pravočasno zbudila. Benedik je odšel iz svojega stanovanja v pisarniške prostore, nato pa je na lepem izginil. Šele okrog 7., ko je žena stopila po opravlku v klet, je našla nesrečnega moža mrtvega poleg vrat.

nesreča pa je hotela, da je priletel tako nesrečno, da se mu je nož zapičil v levo stran prsi tik srca. Fant je izgubil precej krvi. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

* **Otrok v plamenih.** V Dobrovcih na Dravskem polju se je pripetila strašna nesreča. Ko je pustila posestnica Matilda Frasova svojega petletnega sinčka Rudolfa samega v kuhinji in šla po vođa k vodnjaku na dvorišče, se je fantek približal štedilniku. Smukal se je okrog ognja tako neprevidno, da se mu je vnela obleka in na malj zagorela s plamenom. Obupne otrokove klice je zaslišala mati, ki pa je pritekla že prepozno na pomoč. Fantek je dobil hude opekline po vsem životu in je drugega dne umrl.

* **Ptujski tat aretiran v Mariboru.** Na vrtu ptujskega vrtnarja g. Vincekoviča je pred dnevi nekdo ukradel električen motor za črpanje vode pri napravi za proizvajanje umetnega dežja. Mariborska policija je nekaj dni nato aretirala tatvine tega motorja osumljenega brezposelnega šoferja Martina Senčarja iz Podincev pri Ptujju, ki je sranil ukradeni motor pri nekem trgovcu. Senčar je tatvino priznal.

* **Samomor Slovenke v Podsusedu.** Z železniškega mostu v Podsusedu je skočila pred dnevi v Savo natakarka Kristina Žitkova, doma iz okolice Postojne. V njeni ročni torbici so našli na njenega brata Karla naslovljeno pismo, ki mu v njem piše, da gre v smrt, ker se je naveličala življenja. Njen brat je na policiji izjavil, da nima pojma, zakaj si je sestra končala življenje.

* **Zopet velik požar v Župečji vasi.** V Župečji vasi so požari na dnevnem redu. Tako je te dni spet nastal požar, in sicer pri posestniku Francu Zunkoviču. Ogenj je objel gospodarsko poslopje, obstoječe iz skednja, kolarnice in listnjaka, ter ga upepelil do tal. V zgradbi je zgorelo 10 stotov sena in 14 stotov slame, tako da znaša skupna škoda okoli 30.000 Din. Škoda je k sreči krita z zavarovalnino. V času pred požarom ni bilo ne v vasi in ne v bližini posestva opaziti nikake sumljive osebe. Domačija je ograjena s plotom in bi moral vsak tujec pasirati stanovanjsko hišo, pri kateri je prikljen hud pes. Zato torej o požigu po zlobni roki v tem primeru ni govora. Kako je nastal požar, še ni jasno. Požrtvovalnosti gasilcev od Sv. Lovrenca in Mihovcev se je zahvaliti, da je bila obvarovana pred ognjem stanovanjska hiša. Zunkoviču je že letos v septembru pogorela ena stanovanjska koča.

Opozorilo naročnikom.

Odkar smo s priložitvijo novih položnic spomnili naročnike, da je za poravnavo naročnine skrajni čas, prihajajo dan za dnevom vplačila, toda opazili smo tudi, da zaostajajo baš oni naročniki, ki bi pri dobri volji malenkostno naročnino prav lahko plačali, dočim jo vestnejši, pa tudi revnejši od njih brez odloga že plačujejo. Uprava lista, ki mora gledati na to, da se stroški za izdajo lista z naročnino krijejo, bo prisiljena zamudnikom poslati poštnega sla v hišo, ki bo z računom in poštnim nalogom pobral za nas naročnino. Ta način izterjavanja pa je precej drag in naročnik bo moral plačati naročnino in stroške. Da ne bo do tega prišlo, kličemo vsem prizadetim še enkrat:

Plačajte naročnino!

* **Čudna nesreča se je pripetila v Podgorici.** Na kolesu se je peljal 20letni sin kajzarice France Dečman iz Podgorice. Fant je bil nekoliko lakomisen, pa je potegnil iz žepa nož in začel na kolesu rezati jabolko. Nenadno je padel s kolesa,

V resnici je imel Paduba razcefran rokav, kakor je ugotovila komisija.

Lojza je poizkušala lagati: «Ubila sem ga ... ker ... je skočil proti meni.»

«Kako bo skočil, saj je spal. Prvič ste drugače povedali preiskovalnemu sodniku.»

Lojza se je zmedla. Lagati za ves svet ni mogla. Tudi materi na ljubo ne.

«Seveda,» je nadaljevala, «ubila sem ga, ker sem se ga bala.» Z muko je trgala besede iz sebe in slikala prizor. V oči so ji navrele solze. Ko je končala, se je izčrpana zrušila na zatožno klop. Niti oči ni dvignila, ko je planila nato v ospredje mati in pričela opisovati obtoženino trpljenje ter slikati nasilnost pokojnega Padube. Trdila je, da je bila Lojza zadnji čas duševno bolna.

Zaslišanih je bilo še nekaj prič, ki pa so vedele edino to, da je Paduba rad zapravljjal in da ga žena zaradi tega ni mogla trpeti. Hlapec Matija je izpovedal, da še ni videl takega pekla kakor pri tej hiši. Da je bil Paduba stalno pijan in da so ga ženske večkrat oblivale s pomijami, ko jim je metal krepelce. Povedal je po resnici vse, kar je bil videl in slišal, odkar je bil v Grafovi hiši. Trdil pa je, da je bila Lojza v začetku naravnost blaga duša in da je postala v zadnjem času občutljiva in da je vzrojila za vsako malenkost.

Padube se je bal, vendar se mu ni umikala, kadar jo je pretepal, ampak mu je vračala milo za žago, in metala za njim, kar ji je prišlo v roke.

Matija je bil prisegel na sveto razpelo, zato si ni upal ničesar zamolčati, tudi če bi bilo na škodo Lojze. Vsega, kar se je odigravalo za kulisami te žaloigre, pa ni mogel povedati. Z žalostjo v srcu je zavzel zopet svoj prostor na klopi prič. Videlo se mu je, kakor da je nekaj zagrešil, vendar si ni mogel ničesar očitati.

Po odmoru so sledili govori državnega tožilca in zagovornika. Lojza je poslušnila in osupnila, ko je slišala obtožbe tožilčeve. Prevračal je besede na vse strani in šele zdaj se je zavedla, da je v resnici zločinka. Njen zločin je rasel in dobival tako grde oblike, da se je studila sami sebi. To je storila ona? Skoro ni mogla verjeti, da je to bila res ona. Besede so donele kakor obsodba in ji padale težko na dušo ...

Ko je izpregovoril zagovornik, se je Lojza oddahnila. Ta ji je govoril iz srca. Lojzo je davilo v grlu. Le kako je mogoče, da jo ta človek tako razume. Pogledala ga je od strani, toda na njegovem obrazu ni bilo nič takega, iz česar bi se dalo sklepati na njegovo veliko dušo. Kakor razočarana je odvrnila pogled, zagovornik pa je govoril tako iz duše, da je pozneje še večkrat pogledala tja. Slednjič je utihnil njegov mehki dobrotni glas. Zagovornik si je natič vode, jo izpil ter sedel. Njegova dolžnost je bila opravljena.

Lojza se je vzdramila in kakor da bi še česa pričakovala, dvignila oči. Obšlo jo je, da bi vstala in zaklicala vsej dvorani, da zagovornik še ni

povedal vsega, da je bila veriga muk še daljša in hujša, da je ležalo na njeni duši še mnogo več.

Vstal pa je zopet državni tožilec in besede so padale, da se je Lojza sključila in bila podobna zgrbljeni starki. Zanikaval je zagovornikovo trditve, da je Lojza duševno bolna, in se skliceval na izjave zdravnikov, češ, da je sicer telesno izčrpana, a duševno zdrava in odgovorna za svoje dejanje. Pozval je porotnike, naj potrdijo prvo vprašanje, ker je to umor, zavraten umor, ki se mora kaznovati. Burno je sedel in razburjen obračal liste po spisih.

Mirno je nato zaključil govor predsednik in poučil porotnike, ki so dobili troje vprašanj.

Ali je Lojza storila umor?

Ali je storila to v duševni zmedenosti?

Ali je ubila moža v silobranu?

Nato so se porotniki odpravili na posvet.

V dvorani je zašumelo. Ljudje so ugibali in razlagali svoja mnenja. Lojza je sedela mirno, kakor bi se je vse to ne tikalo.

Roke je bila sklenila in položila v predpasnik. Mati Grafovka je izkušala moliti, a razburjanje jo je dušilo, da ni mogla.

«Da bi potrdili tretje vprašanje, o Jezus, pomagaj!» je vzdihala v srcu. «Saj Lojza ni mogla ravnati drugače, res ni mogla, saj je bil on zverina ...»

Porotniki so se vrnili in znova zasedli svoje prostore. Košat mož v njih sredini je vstal in glasno povedal:

* **Nevaren požar na Goliču pri Konjicah.** Te dni je nastal ogenj pri graščini Goliču nedaleč od Konjic. Konjiški gasilci so pohiteli z motorno brizgalno na kraj požara, kjer so našli kozolec goliškega gradu v plamenih in je grozila velika nevarnost sosednjemu gospodarskemu poslopju. V nevarnosti je bil tudi grad sam. Z velikim naporom so gasilci neprestano obličali gospodarsko poslopje in po skoro polurnem trudu se jim je posrečilo odstraniti nevarnost za razširjenje požara. Vode v graščinskem vodovodu in v obeh vodnjakih je zmanjkalo in sreča je bila, da je bil zaradi deževja v zadnjih dneh narasel mimo gradu tekoči potok Bezina, iz katerega je motorna brizgalna mogla črpati nadaljnjo vodo za gašenje. Kozolec je pogorel do tal. V njem se je bil pridelek letošnjega fižola in ajde. Pod kozolcem sta stala s temi pridelki napolnjena vozova, ki sta tudi zgorela, ker jih ni bilo mogoče več potegniti izpod kozolca. Na kozolcu samem je bila zaloga sena tukajšnjega odvetnika g. dr. Rudolfa Iva, ki je seveda tudi postala žrtev nesreče. Pod kozolcem so bile urejene drvarnice najemnikov, ki stanujejo v stranskih poslopih graščine. Tem je seveda zgorela vsa zaloga drv za letošnjo zimo. Zlasti je hudo prizadet najemnik, upokojeni orožniški komandir g. Krivec. Kozolec je imela lastnica graščankinja ga. Klavdija Hertlova zavarovan, vendar ne bo zavarovalnina krila škode. Kako je nastal požar, je še nepojasnjeno. Še pol ure pred nastankom požara so delavci delali v bližini, ne da bi opazili kaj sumljivega.

* **Nenadna smrt železničarja.** V čakalnici na mariborskem koroškem koridoru je nenadno umrl zadet od kapi 72letni upokojeni železničar Ivan Lederhas iz Studencev. Smrt ga je dohitela v trenutku, ko je hotel kupiti pri blagajni vozni listek na Koroško.

* **Avtobus je do smrti povozil kolesarja.** Na križišču Masarykove in Šmartinske ceste in Jenkove ulice v Ljubljani se je pripetila huda nesreča. Avtobus je podrl mladega in neprevidnega kolesarja, dijaka drugošolca Vladimira Vajdo in ga povozil do smrti.

* **Smrtna nesreča mlade služkinje.** V Trnovem v Ljubljani se je pripetil žalosten dogodek. Na večer se je odpravila 18letna služkinja pri trgovcu Steinerju na Opekarski cesti Vida Glavačeva pravi perilo k Malemu grabnu, ki teče nedaleč proč za hišo. Ob vodi je bila sama, zato se ne ve prav, kako se je pripetila nesreča. H grabnu so

pozneje prišle druge ženske, ki so našle ob vodi kup perila, medtem ko perice ni bilo nikjer. Okoliščine so kazale na to, da se ji je pripetila nesreča. Zaradi nastopa noči niso mogli preiskati vode in so to storili šele naslednjega dne ter našli dobrih sto korakov proč od kraja, kjer se je pripetila nesreča, truplo uboge Vide. Vida Glavačeva je bila doma iz Boštanj na Dolenjskem.

* **Huda nesreča delavca na Urški gori.** Prejšnji četrtek popoldne se je na Urški gori ponesrečil pri sekanju dreves 24letni Rančnik iz Kotelj. Mladenič je podiral bukve na strmem pobočju. Ko je zasekal v eno podžaganih dreves, mu je spodrsnilo na tleh, razmočenih od dežja, da je padel preko skal v prepad, globok 15 metrov, kjer je obležal z razbito glavo v mlaki krvi. Tovariš so ga nezavestnega odnesli ih gozdarju Godecu, odkoder so ga spravili v bolnišnico.

* **«Ljudska samopomoč» v Mariboru.** Grajski trg št. 7, naznanja cenjenim članom kakor tudi vsemu občinstvu, da prejmejo društveni poverjeniki s 1. novembrom 1932. nova pooblastila s fotografijo in da bodo torej stara pooblastila neveljavna. Poverjeniki, ki nimajo novih pooblastil, niso upravičeni nabirati novih članov. Ugledne osebe se sprejmejo kot poverjeniki za vsak kraj Jugoslavije.

* **Strašna nesreča otroka.** Predzadnji torek je pustila posestnica Matilda Frasova iz Dobrovcev, občina Skoke na Dravskem polju, v času, ko je odšla k studencu po vodo, v kuhinji poleg zakurjenega štedilnika svojega 5letnega sinčka Rudolfa samega. Ko se je vrnila v kuhinjo je našla dečka v velikih plamenih. Otrok se je smukal okrog štedilnika in so plameni zajeli njegov predpasnik in hlače. Mati je le s težavo pogasila gorečo obleko. Deček je zaradi strašnih poškodb umrl.

* **Požar.** V petek zvečer je ogenj uničil gospodarsko poslopje, skedenj in šupo posestnika po domače Kovača v Srednjem Zalogu pri Cerkljah. Lastnik je bil zavarovan le za majhno vsoto, tako da trpi precejšnjo škodo. Prihiteli so gasilci iz Lahovč in Cerklj.

* **Smrten padec s kolesa.** V Zgornji Koreni pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah se je pripetila te dni smrtna nesreča. 26letni posestniški sin Rudolf Kurnik je padel s kolesa tako nesrečno, da je obležal na mestu mrtev.

«Protniki so zanikali drugo in tretje vprašanje ter potrdili prvo z večino glasov 9:3.»

Znova je završalo po dvorani, kakor bi spustil roj čebel. Sodniki so si naredili čepice in se umaknili na posvet.

Lojza se ni premaknila. Niti pogledala ni protnikov, ki so jo bili tako kruto obsodili.

Mati Grafovka je sedela kakor otrpla. Zadnja iskrica upanja ji je vzplamtela v srcu, ko so se odprla vrata in se je vračal sodni dvor. Predsednik se je pokril in razglasil sodbo...

Lojza je vstala kakor omočena in poslušnila. Mraz ji je lezel po nogah navzgor, upirala je oči v predsednikova usta, ki so se odpirala in zapirala. Lojza je videla prav za prav samo to prebibanje ustnic...

«...in se obsoja na smrt na vešalib», je naenkrat skozi meglo občutkov jasno razločila predsednikov glas. Krčevito je stisnila ustni, ki sta ji pobledele, da ne bi zakričala. Kakor da se je utrgala v daljavi ogromna gora in se z vso težo zavalila nanjo, tako ji je bilo. Sklonila je glavo in s trdimi koraki sledila pazniku, ki jo je vedel iz dvorane.

Minilo je leto. Na Grafovini so cvetele košate jablane v velikem sadonosniku. Med mrmranjem čebelic so se širili sladki vonji in objemali hišo in polje.

Mati Grafovka je sedela pred hišo in strmela v daljavo. Posestvo sta upravljala Matija in nova dekla. S skoro zavirljivo žalostjo je večkrat opa-

zovala mladca, ki sta se trudila z vzajemno potrpežljivostjo, kakor bi delala zase. Grafovka je mislila na Lojzo. Odkar so jo obsodili, je prav za prav samo še molila in posedala pred hišo. Danes pa se njeni roki nista hoteli skleniti k molitvi in molek je mirno počival v krilu. Mati Grafovka je zrla na cesto, kakor da koga pričakuje. Matijo so poklicali na občinski urad in Grafovka je koprnela od pričakovanja, kdaj se vrne. Ze enkrat je bilo nekaj takega. Takrat so bili Lojzo v mestu pomilostili na dvajset let ječe. Mati je sicer vedela, da njene vrnitve ne dočaka, a vendarle ji je takrat silno odleglo. Toda danes Matije ni in ni hotelo biti.

Tedaj je zaklenkal na holmu mrtvaški zvon. Grafovka se je zganila. Grenka slutnja ji je prešinila srce.

«Kje vendar hodi Matija?» je skoro blaznela od pričakovanja.

Tedaj se je vendar prikazal Matjev rjavi suknič na stezi.

Starka je vztrepetala od veselja.

«Povej brž, kaj je! Ali so jo izpustili?» je burila z vprašanji, ko je naпослед stal pred njo.

Matiji pa ni šla beseda tako hitro iz ust.

«Pri gospodu župniku sem se med potjo ustavil», je neodločno gotal

«Kaj bi tam? In Lojza?»

«Njej je že dobro, mati!» je slednjič s sinovsko mehko stjo spravil na dan. «Odšla je. Včeraj zjutraj je umrla...»

* **Z nožem in kolom.** Te dni so bili fantje iz Majšperga in okolice zbrani pri posestniku Jožetu Brumcu v Savinjskem, občina Stopno, in pili vinski mošt, ki jim je kmalu razgrel duhove. Najprej je začel razgrajati Jakob Kosirnik iz Majšperga, ki pa so ga kmalu vrgli iz hiše. Nato pa je že večkrat zaradi tepeža kaznovani 24letni Rok Unuk potegnil iz žepa nož in zabodel 22letnega Friderška iz Ptujске gore v levo ramo in v čelo, dokler ni ta nezavestno obležal. Friderška so za silo obvezali in spravili domov. Zadevo ima v rokah sodišče. — Drugi pretep je bil med pijanimi fanti v Dežnem. 25letni Ciril Godec, 17letni Anton Krneža in 19letni Štefan Mesarič so prišli okrog pol 22. močno vinjeni k posestniku Ivanu Šoštarju in tam razgrajali. Ko je ta prišel ven, ga je eden udaril s kolom tako močno po glavi, da se je Šoštar onesveščen zgrudil, nato pa so še ležečega tolkli s kolom po vsem telesu in mu prizadejali hude telesne poškodbe. Tudi s temi pretepači bo obračunalo sodišče.

* **Velika vlomilska družba za zapahi.** Velik vlom je bil izvršen v noči na petek v trgovino Ludovika Rižnika v Košakih pri Mariboru. Vlomilce je zasačil službujoči stražnik v trenutku, ko so se hoteli prepeljati čez Dravo iz Melja na Pobrežje. Pet vreč ukradenega blaga je bilo zaplenjenih, obenem pa sta bila aretirana tudi dva vlomilca, brezposelna dalmatinska delavca, medtem ko se je ostalim trem posrečilo pobegniti. Marljivi tezenski orožniki, ki so bili takoj obveščeni o vlovu in pobegu vlomilcev, so kmalu aretirali tudi še pobegle vlomilce. So to brezposelni šofer Anton Valh iz Volska pri Sv. Marjeti ob Pesnici, Andrej Bizjak, brezposelni delavec iz Postojne, in posestnik Jakob Balaškovič s Pobrežja pri Mariboru. Prvotno prijeta vlomilca Dalmatinca Dukanič in Stanič izkušata vlom tajiti kljub temu, da je bilo ukradeno blago najdeno pri njima. Izdali so ju tudi ostali trije tovariši. Aretiranci so priznali pri zaslišanju orožnikom še devet drugih vlovov, ki so jih izvršili v zadnjem času. Orožniki so dalje prijeli brezposelnega delavca Jožeta Zolnerja, doma iz okolice Slatine, ki je pomagal omenjeni petorici. Aretiranci so priznali vlom v gospodarsko poslopje odvetnika dr. Blankeja v Kamnici, v delavnico čevljarskega mojstra Dokše na Tržaški cesti, v betnavsko graščino, kjer je znašala vrednost plena nad 30.000 D.n., dva vlovna v Dimnikovo trgovino pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju,

Starki je topa bolečina razparala srce. Iz praznih oslabeledih oči so se potočile solze in ji kapljale v krilo. Dvignila je molek in ga poljubila...

Iz doline na holmu pa je otožno brnel mrtvaški zvon, ki je napolnil z žalostjo vso dolino.

«Grafova Lojza je odšla pred božjo sodbo», so govorili vaščani in si brisali oči...

Mati Grafovka po Lojzini smrti ni več dolgo živel. Nekega dne je ugasnila tiho kakor slabotna lučka in se preselila v večnost. Še prej pa je naredila oporoko, v kateri je zapustila posestvo hlapcu Matiji in dekli in nov rod je zaživel na Grafovini. Matijevi otroci so se hvaležno še dolgo spominjali v molitvi nesrečne Lojze in dobrotnice matere Grafovke.

(Konec.)

Dva dečka.

Prvi deček: «Jaz pa že lahko hodim v krčmo po pivo...»

Drugi deček: «A jaz po očeta...»

Dva iščejo.

A: «Oprostite, slišal sem, da iščete blagajnika.»

B: «Da, celo dva, novega in starega...»

Nov najemnik.

A: «Ko sem se zadnjič selil, je moja gospodinja plakala.»

B: «Pri nas se pa plačuje najemnina naprej.»

dalje vlom v skladišče Mariborske tekstilne tovarne v Moharjevi ulici, v Löblovu skladišču v Melju, vlom pri posestnici Majerjevi v Košakih in zadnji vlom v Rižnikovo trgovino. Sumi se pa, da imajo prijeti vlomilci na vesti še celo vrsto drugih vlomov, ki so bili izvršeni v zadnjem času v Mariboru in okolici. Nazadnje je policija aretirala še Vlahovo sestro Amalijo, ki je podpirala vlomilsko tolpo in skrivala ter razprodajala ukradeno blago.

Pri slabosti je naravna «Franc Jožefova» voda prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno. V dopisih hvalijo zdravniki za ženske soglečeno prav milo učinkujoč način «Franc Jožefove» vode, ki je zlasti pripravna za nežno rast ženskega telesa. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

* **Vlom v kmetijsko zadrugo.** V noči na 29. oktobra je bilo vlomljeno v prodajalne prostore Kmetijskega društva v Vidmu-Dobrepolju. To je letos že drugi vlom v iste prostore. Vse kaže, da je bil vlomilec obakrat en in isti. Tat je ukradel nekaj sto dinarjev gotovine, kolo in še nekaj drugih predmetov. Ugotoviti se je moglo, da je nesel vlomilec dva zavitka proti Grosuplju. Kolo je moral skriti nekje pred prvo vasjo v gozdu, ker ga ni imel več s seboj.

* **Vlom v Čermljenšaku.** Nedavno je bilo vlomljeno v stanovanje viničarjev France in Terezije Mesarca v Čermljenšaku, občina Bišečki vrh. Vlomilec je odnesel iz omare mnogo moškega, ženskega in posteljnega perila in pobral več moških in ženskih oblek, med njimi dve novi zimski suknji. Odnesel je tudi okrog 25 kg stehga mesa in prav toliko svinjske masti. Vlom se je izvršil pri belem dnevu v času, ko se je vsa družina nahajala na polju pri delu.

* **Mifa kazni.** Letošnjo nedeljo 5. julija se je dogodila v vasi Senušah pri Krškem družinska žalogra, pri kateri so bili udeleženi kočarica Marija Sotlarjeva, njen preko 30 let stari sin Franc in njegov 70letni stric, posestnik Rudolf Lipar. Posestnik Lipar se je ta dan mudil v koči pri svoji sestri Mariji. Med njima je prišlo zaradi nekih malenkosti do prepira in se je Lipar defansko lotil sestri. Ženica je pričela klicati na pomoč in je na njen krič prihitel v kočo sin Franc, oborožen s kolom, s katerim je udaril strica Liparja po glavi s tako močjo, da je starec obležal z razbito lobanjo. Liparja so pripeljali v krško bolnico, kjer so mu po hudih operacijah rešili bedno življenje. Vendar pa trpi mož hude posledice: ohromel je na desni strani života. Pri razpravi v Novem mestu se je ohromeli starček odrekal pričevanju v korist obtoženemu nečaku Francu, ki je v joku skesano priznal nepremišljeno dejanje. Ko so sodniki videli pri Liparju na levi strani glave posledico hudega udara, je predsednik senata obtožencu dejal, da si je skoro prislužil smrtno kazni. Sodišče je upoštevalo vse olajšalne okolnosti in je Franceta sicer obsodilo na leto dni ječe, vendar pogojno za dobo štirih let. Mora pa plačati stroške kazenskega postopanja in 2325 Din bolnišnici v Krškem za Liparjevo zdravljenje. France je bil z milo kaznijo zadovoljen.

* **Dosmrtna ječa za zverinski umor.** Veliki senat mariborskega okrožnega sodišča je razpravljal te dni o skrajno strovem umoru. Zagovarjati se je moral 41letni Jožef Kristovič, mož posestnice iz Stožncev pri Ptujju, ker je aprila letos ustrelil z vojaško pištolo svojega znanca Štefana Krajncu. Kristovič je znan kot skrajno nasilen človek. Kritičnega 18. aprila je obtoženec doma pil vino z nekim svojim tovarišem, s katerim je svoječasno zagrešil razbojništvo. Slučajno je prišel tedaj k njemu Štefan Krajnc, ki ga je Kristovič pogostil z vinom, nato pa ga odvedel še v vrnotoč Elizabete Šilakove, kjer je sedela že večja družba domačinov in popivala. Kristo-

vič se je usedel k Šilakovi, ki je že ležala v postelji, ter se pričel z njo zelo po domače zabavati. Kmalu pa je pričel groziti vsej družbi, katere se je hotel znebiti. Ko so ga sopivci nekako pomirili, je ugotovil neki domačin, ki je bil na vojaškem dopustu, da mu je nekdo vzel iz pasu bajonet in ga skril. Ko ga je pa med tem še Kristovič pričel zbadati, češ, da je slab vojak, se je vojak razhudil in zahteval, da se mu vrne bajonet. Pri tem je vrgel pas pred Kristoviča, ki je zdajci potegnil pištolo in nameril proti vojaku. Gostje so se razbežali, v tem pa je stopil v sobo Štefan Krajnc, in naglo skočil h Kristoviču, da bi preprečil streljanje. Ko sta se rvala, je Kristovič izprožil in je krogla Krajncu prestrelila desno stegno. Krajnc se je prijel za rano, v tem pa je Kristovič ponovno vzel pištolo v desnico, jo nastavil mirno Krajncu na srce ter sprožil z besedama: «Tu imaš!». Krajnc se je zgrudil s prestreljenim srcem ter v nekaj trenutkih izdihnil. Kristovič se je nato obrnil prijazno se smejoč k Šilakovi, s katero je ostal sam v sobi, ter ji rekel, da je zadel Krajncu tako, da ne bo več dihal, obenem pa začel nadlegovati Šilakovo z ljubezenskimi ponudbami. Nato je odšel na dvorišče posestnika Petra Vajde, kjer je poklical njegovo hčer Marijo, s katero je imel pokojni Krajnc tri nezakonske otroke, in ji rekel, da je ustrelil Krajncu in da naj zdaj sama skrbi za otroke. Isto je povedal ravnodušno tudi njenemu očetu in nato še občinskemu svetovalcu Matiji Turku, katerega je naprosil, naj ga kot občinski mož primerno zagovarja. Kristovič se je izkušal zagovarjati s popolno pijanostjo, kar pa so vse priče zanikale. Na predlog njegovega zagovornika sta ga preiskala in opazovala sodna zdravnik, ki sta ugotovila, da je Kristovič sicer od narave manj nadarjen in čuvstveno in moralno top, pač pa je duševno normalen in je odgovoren za svoje dejanje. Preiskava pa je tudi ugotovila, da je Kristovič namenoma usmrtil Krajncu, ker ga Krajnc ni hotel poslušati in mu pomagati pri nekem ropu, ki ga je hotel Kristovič izvršiti pri Sv. Marjeti pri Ptujju. Kristovič je bil obsojen na dosmrtno robijo, na plačilo pogrebniških stroškov in sodnega postopanja.

* **Revmatiki, ki uporabljajo za pomirjenje boječih Fellerjev Elza-fluid, Vam lahko povejo, kako so zadovoljni s tem domačim sredstvom in kozmetikom, ki se obnaša že skozi 35 let. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti pošilja 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici za 58 Din brez nadaljnjih stroškov lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsa-trg 360, savska banovina.**

Z burkljami po glavi. Brezposelni krojač Klemenčič Ivan iz Okoslavcev se je pred dnevi spril s svojo ženo. Žena je v razburjenosti pograbila burklje in moža, ki ima pokvarjeno roko, pa se ni mogel uspešno braniti, z vso močjo udarila po glavi. Mož je oblija kri, kar je ženo malo stregnilo, da mu je glavo oprala in ga tudi obvezala. Ker pa zaradi udara mož ni mogel več govoriti in ker se je rana vedno bolj širila, je žena tanjega moža povedla k bližnjemu zdravniku. Zdravnik je videl resnost položaja in je poškodovanca takoj napolnil v bolnico. Rano, ki jo je dobil mož, je smrtnonevarna, saj je bil udarec z burkljami tako silen, da je možu počila lobanja.

* **Ponarejali srebrnega denarja.** Kamniški orožniki so prišli na sled družbi, ki je ponarejala kovance. Nekaj kovancev je bilo razpečanih v Ljubljani, največ so jih pa skušali vnovičiti v Kamniku in bližnji okolici. Orožniki so kmalu dobili popis ženske, ki je razpečavala ponarejene 10dinarske kovance, in jo izsledili v osebi Jožefe Ocepkeve iz Radomelj pri Kamniku. Ocepkova je bila privedena v Kamnik, kjer so orožniki nadaljevali preiskavo. Na ovadbo nekega obrtnika pri okrajnem sodišču na Brdu je bil aretiran tudi neki posestnikov sin iz okolice Moravč. Fant je najprej trdovratno tajil krivdo, naposled je pa priznal, da je res ponarejal kovance, ki se mu pa niso dobro posrečili. Zaradi tega da je baje

nadaljnje poizkuse opustil. Orožniki poizvedujejo, ali je bil aretiranec v zvezi z Ocepkovo.

* **V zapor ni hotel.** Orožniki iz Zavrča so dobili nalogo, da privedejo v ptujske zapore delavca Franca Meška z Gorenjskega vrna, ki mora odsedeti 14 dni zapore. Ko sta prišla orožnika k Mešku in ga pozvala, da bi jima sledil, je izjavil, da ne pojde nikamor. Na ponoven poziv orožnikov je Meško zgrabil velik kuhinjski nož in začel z njim okoli sebe mahati, obenem pa je zaklical orožnikoma, naj se odstranita iz sobe, ker ju sicer pobije. Ker ni preostajalo drugo, sta morala orožnika naperiti nanj bajoneta. Možak se je nato vdal. Ko sta ga hotela ukleniti, je vzel v naročje svojo osemletno hčerko, češ, zdaj mi orožnika ničesar ne moreta. Šele po velikem naporu sta ga orožnika naposled uklenila ter odvedla v zapore. Mož se bo moral zdaj še zagovarjati zaradi nevarne grožnje uradnim osebam.

* **Med preprirom obstreljen.** Nedavno zvečer je nastal v neki gostilni v Vodica prepri, ki mu je sledil pretep. Med pretepom je nekdo streljal na 23letnega posestnikovega sina Antona Sotlerja in ga nevarno ranil v levo ramo. Sotlerja so prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer so ugotovili, da je poškodba prav resna.

* **Roparji mariborskega parka pred sodniki.** Te dni so stali pred malim kazenskim senatom 23letni pekovski pomočnik Avgust Rebernik iz Zgornje Voličine, 25letni delavec Feliks Likavec s Pobrežja in 32letni Anton Kraner iz Maribora, obdolženi, da so dogovorno napadli v noči na 3. maja letos v mariborskem mestnem parku se mudečega najemnika in konjskega mešetarja Franca Schäfferja iz Grada, mu urpali 50 šilingov in ga občutno poškodovali na glavi. Schäffer je prišel 2. maja iz Avstrije v Maribor, kjer je hotel nakupiti nekaj konj in jih nato izvoziti čez mejo. Popoldne se je oglašil tudi v gostilni «Pri roži» na Koroški cesti, kjer je kmalu sedel v družbi obdožencev, ki so se z njim prav dobro razumeli, zlasti ker jim je Schäffer plačeval pijačo. Ponoči, ko je bil Schäffer že močno vinjen, pa so vsi zapustili omenjeno gostilno in odvedli svojega gosta v mestni park, češ, da ga vedejo v neko gostilno v Krčevini. Med potjo sta se pa Kraner in Rebernik odstanila ter je Schäfferja spremljal Likavec sam. Ko sta prišla globoko v mestni park, je Likavec nenadno zažvižgal. V naslednjem trenutku sta planila iz grmovja dva moška, ki sta Schäfferja pobila na tla in mu vzela denar. Z njima je seveda izginil tudi Likavec. Schäffer je ležal nekaj časa v nezavesti, nato pa se je zavedel in se spravil s pomočjo nekih pasantov na reševalno postajo, kjer so ga obvezali ter mu nudili vso potrebno pomoč. Schäffer je tedaj trdil, da mu je bilo ukradenih 2400 šilingov, pozneje pa je to prekal in povedal, da mu manjka samo 50 šilingov. Vsi trije obdoženci so zanikali krivdo. Feliks Likavec je trdil, da je spal prav vso noč doma, kar pa je odločno zanikala njegova gospodinja. Podobno je izpovedala neka njegova prijateljica, ki jo je naslednjega jutra srečal na cesti in jo nagovoril, naj reče vsakomur, ki bi jo vprašal, da je bil vso noč doma. Pa še dve drugi priči sta izjavili podobno. Prav tako se ni posrečil tak dokaz Kranerju, ki je trdil, da je spal v drvarnici svoje družice v Studencih. Rebernik pa je dokazal, da je sicer bil v Grajskem kinu, ni pa dokazano, kako dolgo. Avgust Rebernik je bil obsojen na 6 let in 4 mesece robije, na trajno izgubo častnih državljskih pravic in na odškodnino 50 šilingov. Feliks Likavec in Anton Kraner sta pa bila obsojena vsak na 6 let robije in trajno izgubo častnih državljskih pravic. Po prestani kazni bodo vsi trije obsojenci izgnani iz Maribora. S kaznijo niso bili zadovoljni in so prijavili priziv.

* **Na meji ustreljen.** V nedeljo se je na meji blizu Škofje Loke pripetil žalosten dogodek. V vasi Leskovič se je vršilo žeganje. V Brdo, ki je na italijanski strani, so se z avtomobilom pripeljali štirje mladeniči. Dva izmed njih, in sicer 24letni šofer Janko Muškati, sin kavarnarice iz Cerknega, in neki Ivan K., pa sta odšla peš na-

prej ter prekoračila našo mejo. Tu ju je ustavil graničar in zahteval, da se legitimira. Ker nista imela nobenih izkazov pri sebi, ju je pozval, naj mu sledita h komandantu na stražnico. Fanta sta res sledila vojaku. Tam sta sedla na klop, nenačdoma je pa Muškatar planil kvišku, zbežal iz stražnice, preskočil plot in začel teči, kar so ga nesle noge. Graničar je klical za njim, toda begunec se za klic ni zmenil. Graničar je dvakrat ustrelil, pa ga ni zadel. Begunec se je spustil po strmi grapi hudournika. Graničar je ponovno klical za njim, naj se ustavi, ker se pa le ni hotel, je zopet streljal. Dve krogli sta zadeli begunca, ki se je zgrudil smrtno zadet. Iz Škofje Loke je odšla v ponedeljek komisija sreske izpostave, ki je uvedla podrobno preiskavo. Ugotovila je, da graničarja ne zadene nobena krivda, ker je storil samo svojo dolžnost. Kaj je bilo vzrok Muškatarvega bega ni znano. Vse kaže, da je hotel najbrž tihotapiti, pa ga je bilo strah pred zaslišanjem ali pa se je bal italijanskih oblastev, če bi zvedela, da je bil na našem ozemlju.

Nočni požar v blejskem kotu. V noči na predzadnjo sredo je zažarelo nebo nad Ribnim. Ljudje so vstajali iz postelj in hiteli na cesto, kjer so kmalu doznali, da je gorela stanovanjska hiša Alojzija Muleja v Ribnem. Ogenj, ki ga je prva zapazila gospodinja, je nastal v podstrešju, kjer je bilo polno sena in druge krme. Še preden so prihiteli ljudje in ribenski gasilci z motorko, je objel plamen že vse podstrešje. Gasilci so preprečili, da ogenj iz podstrešja ni predril stropa, kar bi povzročilo še večjo škodo. Zgorel je tudi del drvarnice. Hišno opravilo in drugo so po večini rešili.

Smrt na žični oviri z električnim tokom. Posestnik in gostilničar Josip Sporn v Rogatecu je opazil pri eni svinji, ki se je nanajala na gnojšču in je bila zamotana v neke žice, znake bolezni. Poklical je mesarja, da bi svinjo zaklal. Prišel je mesarski pomočnik Vinko Černoša. Ko je ta stopil k svinji, jo je hotel najprej oprostiti žice, tedaj pa je nenadno padel na tla in ni kazal nobenega znaka življenja več. Josip Sporn, ki je bil navzočen, je takoj poklical zdravnika dr. Brataniča, a ta ni mogel, ko je prispel, več pomagati, ker je bil pomočnik že mrtev. Pred pogrebom se je na odlok sodišča izvršilo na preminilem raztelesenje, ki je ugotovilo, da je smrt povzročil električni tok. Nesrečni mladenič je postal žrtev lahkomiselnega ravnanja z električnim tokom. Neki mladeniči so namreč ponoči hodili pod okna služkinj gostilničarja Sporna, pa je Spornovemu oskrbniku šinilo v glavo, da je brez vednosti svojega gospodarja s pomočjo nekega elektrotehničnega vajenca napeljal električni tok preko gnojšču v dolžini kakih 16 korakov do hodnika dvorišča. Uvedeno je kazensko postopanje, ki bo ugotovilo odgovornost za smrt Černoše, ki je bil priden in pošten mladenič.

Sumljivc.

Špela: «Kje si za vruga iztaknila to prasko na licu?»

Katra: «Eh, knjigovodja v pisarni je imel še pero za ušesom, ko sem mu voščila lahko noč...»

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ŠMARSKO PISMO.

Smarje pri Jelšah, oktobra.

Dne 30. oktobra sta bila v našem srezu dva shoda JRKD, sklicana od krajevnih odborov stranke: v Olimjeh in v Sedlarjevem. Na obeh shodih je poročal narodni poslanec gospod Vekoslav Spindler o položaju, o delu v narodnem predstavništvu, o zakonih, ki pridejo v bodočih tednih v razpravo, in o raznih perečih vprašanjih v srezu. Zlasti je v tem okolišču pereče tudi vprašanje veleposestniških gozdov in njih podelitve občinam. Zadeva se je prizadetim občinam vse premalo pojasnila, zaradi česar nastajajo nesporazumi.

Shod v Olimjeh se je vršil zjutraj po maši pod predsedstvom načelnika krajevnega

JRKD župana g. Koslja v njegovih prostorih, ki so jih zborovalci brez razlike na prejšnjo strankarsko pripadnost napolnili. Vedno bolj spoznavajo ljudje koristi nove politike. Po več kakor enournem poročilu gosp. poslanca je še župan gosp. Kosi govoril o celi vrsti nujnih in perečih zadev ter je zlasti ožigosal vse one, ki izkušajo še danes narod begati z hujskanjem glede plačevanja davkov, glede denarja v denarnih zavodih in podobnega. Odločne besede obeh govornikov so zborovalci odobrvali.

Popoldne ob 15. se je vršil shod pri Hedrihu v Sedlarjevem pod vodstvom predsednika krajevnega odbora JRKD in župana g. Jakopina. Pred zborovanjem si je g. poslanec v spremstvu g. župana in tajnika JRKD g. Bergleza ogledal tok Sotle, ki izpodjeda na razdaljo skoro 500 m banovinsko cesto in poslojja posameznih posestnikov in kjer je nujno potrebno nekaj ukreniti. Na zborovanju samem sta po izvajanju g. poslanca govorila tudi še posestnik g. Nejedly in predsednik Zveze kmečkih fantov in deklet g. Kronovšek iz Ljubljane. Prvi je navedel razne težave občin in posameznikov glede poslovanja politične in davčne uprave, drugi pa je izpodbujal k organizaciji na političnem in gospodarskem polju, zlasti je pozival tudi kmečko mladino, da se organizira.

Oba shoda sta potekla v najlepšem razpoloženju brez kakega političnega hujskanja samo v razgovorih o perečih gospodarskih vprašanjih.

V noči na 27. oktobra so naše mirne Šmarje obiskali spretni vlomilci. Vdrli so namreč v trafiko vdove po invalidu gospe Marije Anderluhove. Z vrta so prišli v trafiko, ki je v pritličju, skozi slepo okno, kjer so izdrli nekaj opek. Skozi to sicer majhno odprtino so odnesli znamke, kolke, tobak in gotovino v vrednosti 5000 Din. Detektiv je privedel policijskega psa, ki je sledil vlomilcem v bližnjo okolico, potem pa je sled izgubil. Ga. Anderluhova je občutno prizadeta.

Tukajšnji Sokol je priredil 20. oktobra koroški večer, na katerem je govoril starešina brat dr. Šašel o sedanjem gospodarskem, prosvetnem in političnem stanju koroških Slovencev. Dne 26. oktobra pa je društvo proslavilo 20letnico kumanovske bitke. Načelnik br. Berce je orisal potek in pomen bitke pri Kumanovem in nadaljnje vojne operacije zmagonosne srbske vojske. Obe predavanji sta bili dobro obiskani. Dramski odsek Sokola priredi v nedeljo 6. in ponovi v torek 8. novembra šaloigro v treh dejanjih «Pred poroko». Kdor se hoče nekaj uric dobro zabavati, naj se igre udeleži.

Gospodinjstva nadaljevalna šola prične s poukom prve dni novembra pod vodstvom učiteljice gđe. Karle Burdianove. Dekleta, udeležite se tega važnega tečaja!

NAŠI NA TUJEM

Ameriške novice. Dne 24. septembra je minilo 40 let, odkar je v New Yorku začel izhajati slovenski dnevnik «Glas Naroda». — Slovenski tednik «Svoboda», ki izhaja v Chicagu, je dobil novega urednika v osebi Leona Madena. — V Brooklynu je padla pod vlak podzemne železnice 24letna rojakinja Štefanija Rozmanova. Kolesa so ji odrezala levo nogo nad kolenom, na desni nogi pa stopalo. V brezupnem stanju so jo prepeljali v bolnico. — V naselbini Bingham Canyonu je požar uničil domove, pohoštvo in obleko več kakor 30 Slovencev in Hrvatov. Zgoreli sta tudi dve društveni dvorani, šola in več drugih poslopij. Škoda se ceni na pol milijona dolarjev. — V Calumetu je umrl zaradi ponesrečene operacije na slepiču tamkajšnji župnik Luka Klopčič v starosti 52 let. Pokojnik se je rodil v Zeleznikih na Gorenjskem. V Ameriko je z devetimi drugimi študenti prišel leta 1903. Za duhovnika je bil posvečen leta 1910. ter je vsa leta župnikoval v Calumetu. — V Barbertonu je pre-

minil 42letni rojak Latevž Mihelčič. Pokojnik, ki je živel v Ameriki 25 let, je bil doma v Grabovem pri Cerknici. Zapušča ženo in pet otrok, v starem kraju pa očeta in brata. — V Clevelandu je umrl po dolgotrajni bolezni 39letni Rudolf Mesojedec, doma iz Prečne na Dolenjskem. V Ameriko je prišel pred 22 leti. — V Moon Runu pa so pokopali rojaka Janeza Arha, starega 71 let, po rodu iz Leskoveca pri Krškem.

ŽENSKI VESTNIK

Ne muči živali!

Ženske, ki sicer zelo ljubijo živali in še psa ne morejo udariti, največkrat kruto mučijo baš one živali, ki nam služijo za hrano. Ali mora to biti? Ne, le pravilno je treba znati ravnati z živalmi.

Ribam na primer ne smeš živim strgati luskinj; najhitreje usmrtiš ribo, če jo najprej omamiš s tem, da jo udariš močno po glavi in obenem z nožem zabodeš v tilnik ter tako prerežeš vretence, ki deli trup in glavo. Jegulje pa ubiješ. Če jih zabodeš v vratno vretence. Rakov tudi ne smeš vseh naenkrat nametati v vrelo vodo, ker se voda tako shladi in raki počasi poginejo; drugega za drugim je treba vreči v krop, ki mora neprestano vreti.

Vsakega nepotrebne mučenja živali se je treba ogibati.

Perutnino usmrtiš brez mučenja tako, da jo najprej omamiš in ji potem odsekaš glavo. Ponekod pa obesijo purana za noge, zato da mu gre kri v glavo in mu rajši odteče. To je le barska navada. Gosi ponekod, preden jih zakoljejo, zadavijo s kuhalnico. Te uboge živali že itak dosti prestanejo, ko jih pitajo (šopajo), povrh jih zaprejo v nizke kurnike, da ne morejo stati pokoncu, ponekod jim pa še plavalno kožico na nogah pripnejo k tlom, da se niti ganiti ne morejo, češ, da dobijo s tem izredno velika jetra.

Najbolje je, če sploh ne ubijamo živali doma, ampak jih že pri nakupu na trgu damo mesarju, da nam jih strokovnjaško zakolje. Uboge živali sicer dosti trpijo, ko jih nosimo v torbah in mrežah domov. Vsemu temu mučenju se je lahko izogniti, če si predstavljamo, da živali tudi čutijo. In še nekaj. Tudi če še tako pazljivo in spretno koljemo, nikdar naj ne bodo otroci gledalci. Klanje ni nikak prizor za mlada srca. Za kuhinjo.

Za kuhinjo

Ocvrti zдроб. Na mleku gosto skuhaj zдроб, ki ga pa malo osoli. Zajemaj z žličico majhne cmočke, jih povaljaj v raztepenem beljaku, potem v drobtinah in jih ocvrti. Ocvrte potresi s sladkorjem in z zribano čokolado in daj zelo vroče na mizo.

Sadna pogača. Umesi na deski v testo četrtilne kile moke, 13 dek sirovega masla in 10 dek sladkorja. Umešeno testo razvaljaj, ga položi na pomazano pekačo in zlatorumeno speci. Nato po testu nadevaj dušeno sadje (češplje, hruške, jabolka). Sadje moraš prej v malo vode in sladkorja dušiti, da je gosto in mehko. Po vrhu pa pomaži s snegom (stolci trd sneg šestih beljakov, ki mu primešaj 30 dek sladkorja) in postavi še toliko v pečico, da se sneg strdi. Pečeno in hladno razreži na kose in daj na mizo.

Sadna pena. 30 dek kockastega sladkorja zmoči v vodi, nato ga deni v lonec, pristavi in kuhaj tako dolgo, da se vleče kot nit. Stolci sneg treh beljakov in ko je sladkor kuhan, ga pridno mešaj prilivaj snegu, potem prilij še nekaj žlic mošta ali kak drug saden sok, zmešaj in napolni v čaše, na vrhu pa obloži krlje kuhanega sadja in daj na mizo.

Čokoladni kipnik. 15 dek čokolade deni v skledo in postavi v pečico, da se zmešča. Potem prideni čokoladi dva beljaka in mešaj pol ure, da se sneni. Nato primešaj 8 dek sladkorja in sneg

dveh beljakov. Kozo ali skledo namaži s sirovim maslom, posuj s sladkorjem in stresj vanjo pripravljene sneg, po vrhu potresi še s sladkorjem in z zmetimi mandeljni ali orehi, nato pa hitro speci. — Vsa ta jedila lahko napraviš, kadar ti ostanejo od drugih jedil beljaki.

Tulci iz beljakov. Zmešaj v lončku 12 dek sladkorja, 10 dek moke, 3 deke zmetih mandeljnov in dva beljaka. Pekačo namaži z voskom, zlij testo vanjo, ga razravnaj in hitro speci. Še čisto iz toplega zreži z velikim obodcem okrogle plošče, jih zapogni v obliki tulca in vsakega malo podrži, da se shladi. Hladne napolni s stolčenim snegom, ki si mu primešala sladkorja in sadnega soka. Lahko jih pa napolniš tudi s sladko stolčeno smetano.

Praktični nasveti

S čebulo lahko osnažimo tudi baržun. In sicer treba narahlo drgniti s prerezano čebulo v smeri proti dlačicam baržuna.

Madeže kolomaza (šmira) osnažimo tako, da na vsak madež namažemo nekoliko masla in ko se posuši, dobro zdrgnemo in v mrzli vodi z milom operemo.

Madeže od masti osnažimo z vodo, kateri dodamo nekoliko amonijaka.

Umazano pohištvo osnažimo s krpo, katero omočimo v namiznem olju; z njo pohištvo dobro zdrgnemo, potem pa loščimo (poliramo) še s suho krpo.

Svečnike, ki so okapani od sveče, postavi na toplo, da se vosek stopi, potem pa zbriši s časopisnim papirjem. Porcelanaste svečnike pa potem še umij.

Od muh opikane stare okvire, ki so bronsirani, osnažimo s sokom sirove čebule in potem zbrišemo s suho krpo. Če hočemo, lahko tako osnažene ponovno bronsiramo.

ZANIMIVOSTI

× **Prazgodovinski kit.** V Leningrad se je vrnil znanstvenik Andrianov, ki je osem mesecev raziskaval ostanke orjaških, predzgodovinskih živali vzdolž obale obsega zaliva. Posamezni deli neznanega morskega orjaka so ležali raztreseni daleč naokrog in so bili v večnem ledu izvrstno ohranjeni. Tamošnji prebivalci pobirajo že od leta 1901. maščobne ostanke teh morskih velikanov. Andrianov je mnenja, da je bila ta pokrajina v pradavnini naseljena z mogočno čredo predzgodovinskih kitov. Pripravlja pa se za tja velika ekspedicija, ki bo pokopališče nekdanjih morskih naseljencev temeljite preiskala.

× **Hiša, kjer so usmrtili carsko rodbino.** Bivši ruski študent Moskvin, ki je nedavno prispel v Pariz, piše v listih o življenju mladine v Rusiji, ki jo vzgajajo strogo v komunističnem duhu. Posledica je, da mladina ne pozna mnogih važnih dogodkov iz ruske zgodovine, zlasti ne iz začetka našega stoletja. Prebivalstvo Moskve je v splošnem že pozabilo, da je bila carska rodbina umorjena. V dnevnem tisku se o tem ne razpravlja in mlado pokolenje sploh ne ve, kako je carska rodbina umrla. Ko sem bival v Jekaterinburgu, piše Moskvin, so mi pokazali enonadstropno hišo, češ, to je najpomembnejši zgodovinski spomenik, hiša trgovca Ipatjeva, kjer je bila ustreljena carska rodbina. Ogleдал sem si to hišo. Debele preproge pokrivajo tla tako, da se koraki ne slišijo. Hiša je izpremenjena v nekakšen muzej. Zavesne temne barve napravijo na človeka mučen vtis. Vse govori tu tiho, kakor bi bil mrtič v hiši. Nekatero sobo so obnovljene tako, da vidiš v njih vse, kakor je bilo usodne dni, ko je prebivala v njih carska rodbina. V eni sobi stoji steklena omara z napisom: «Revolver in sabla delavca Matrosova, ki je usmrtil carsko rodbino po sklepu jekaterinburgskega sovjeta.»

× **Koliko je na svetu vseučilišč.** Po vsem svetu jih je 220. V sami Evropi jih je 130; te pa se razdelijo med posamezne države takole: Nemčija jih ima 23, Francija 20, Italija 22, Anglija 12,

Irska 3, Španija 10, Švica 7, Avstrija 4, Češkoslovaška 3, Poljska 5, Jugoslavija 3 in tako naprej. Amerika jih ima nad 60, ki pa niso na tako visoki stopnji kakor evropske.

× **Moški zaročen z moškim.** V Southamptonu se je pripetilo nekaj neverjetnega. Novorojenec moškega spola se je zaročil z moškim. 25letni zasebni uradnik Davison se je te dni hotel poročiti z 21letno Julijo. Šel je v matrični urad po krstni list in tam so mu v njegovo veliko presenečenje povedali, da se sploh nikoli ni rodil. Njegovi starši so bili namreč pozabili naznaniti njegovo rojstvo. Davison torej za oblastva sploh ni živel, razen za davkarijo, ki pozna menda tudi mrtve. Uradnik v matričnem uradu je dal Davisonu potrdilo, da se je res rodil pred 24 leti. Njegova izvoljenka je pa v matričnem uradu zvedela, da ji je ime Julij in da je moški. Tako je bila namreč vpisana. Ker ji pa nihče ne more očitati, da ni ženska, je jasno, da gre za pomoč v matričnem uradu. Fant in dekle sta se obrnila na notranje ministrstvo s prošnjo, naj napravijo pristojna oblastva iz novorojenca čimprej 24letnega fanta, iz 21letnega fanta pa 21letno Julijo.

× **Umor z bacili legarja.** Na Dunaju so odkrili nenavaden umor. Ravnatelj neke kavarne se je hotel znebiti svoje zaročenke, ki je bila v blagoslovljenem stanju. Priskrbel si je pri nekem bivšem zdravniku bacile legarja, ki jih je primešal nekemu zdravilu, ter jih dal mladenki, da jih je zaužila. Mladenka je dobila seveda legar in 14 dni nato umrla. Morilec in njegovega pajdaša so aretirali.

× **Ločitev zakona v 15 dneh.** Pri nas in drugod po svetu ločitev zakona ne gre tako lahko, le v Rusiji in Ameriki si z njo posebno ne belijo glav. Zelo hitro gre ločitev zakona po novem zakonu tudi v Mehiki, kjer se lahko v 15 dneh odkrižaj žene ali moža. Velika prednost mehiškega načina ločitve zakona je pa tudi v tem, da človek nima stroškov z odvetniki. Od tega si obeta Mehika velik dotok tujcev in najbrž se ne bo zmotila. Po novem mehiškem zakonu se lahko ločita zakonca brez otrok, če sta bila poročena leto dni, brez posebnih ceremonij. Edini pogoj je, da pride pred mehiško sodišče in izjavita pismo na posebnem obrazcu, da se hočeta ločiti. Čez 15 dni morata priti ponovno na sodišče in še enkrat potrditi, da se nista premislila, temveč da vztrajata na ločitvi.

× **720.000 biserov so sežgali.** Pred poslopjem Trgovske zbornice v Kobi na Japonskem so vrgli te dni v ogenj 720.000 biserov. Edina tolažba ženskemu svetu bodi, da biseri nisc bili čisti, zato je bila tudi njihova vrednost razmeroma nizka. Sežgali so jih zato, da bi cene biserom poskočile.

× **Prva ruska tovarna koles.** V Moskvi je bila te dni svečano otvorjena prva ruska tovarna koles, ki bo izdelala vsako leto 450.000 koles. Doslej so morali Rusi vsa kolesa uvažati.

× **Zlata zvezda premičnica.** Ameriški zvezdoslovci so prišli na podlagi svojih opazovanj do prepričanja, da je zvezda premičnica Eros, ki se od časa do časa približa naši zemlji, iz čistega zlata. Zvezdo je odkril leta 1898. zvezdoslovec Witte v Berlinu in skoro istočasno učenjak Charlois v Nizzi. Zvezda meri v premeru samo 22 km in je torej zelo majhna, vendar pa žari, kadar se približa naši zemlji, tako močno, da jo vidimo s prostim očesom. Ameriški zvezdoslovci so ugotovili, da obstoja Eros iz dveh delov, ki krožita drug okoli drugega. Eros je torej planet dvojčkov. Zvezdoslovci so se zanimali tudi za gostoto Erosa, ki je mnogo večja kakor gostota naše zemlje. Na podlagi točnih računov z upoštevanjem gostote in obsega Erosa so prišli do prepričanja, da je zvezda najbrže iz čistega zlata.

× **Hranjenje krompirja.** Če se hrani krompir v neposredni bližini jabolk, potem, kakor kažejo izkušnje, ne začne poganjati. Razvoj poganjkov pa so v stanu ovirati samo zdrava, zrela jabolka, med tem ko nezrela in pokvarjena nimajo nanje nikakega vpliva. Zrela jabolka so lahko tudi olupljena, ne da bi se zaradi tega zmanjšal učinek. Če se shrani krompir na ta način, potem lahko čaka

TOVARNA KONFEKCIJE STERMECKI
Celje št.

IZ TOVARNE DIREKTNO NA TELO TO JE POCENI NAJ VSI VEDO!

Plašč: trpežen	Din 190.—
melton	260.—
suknen	350.—
tweed	460.—
rips	550.—

TOVARNA OBLEK STERMECKI
CE JE št. 97

Ilustrirani cenik na zahtevo zastoj.

prav do konca junija, ne da bi se kvaril z odganjki.

× **Brisača v trebuhu.** Pogosto čitamo o pozabljenosti zdravnikov. Nezgoda pa, ki se je pripetila madžarskemu zdravniku za ženske bolezni doktorju Horvathu, pa sega daleč preko meje navadne zdravniške pozabljenosti. Leta 1929. je dr. Horvath operiral ženo evangelskega pastorja Kalmana. Operacija pa bolni ženi ni prinesla olajšanja, temveč nasprotno. K bolni ženi so poklicali pozneje mestnega zdravnika, ki je izjavil, da je potrebna nova operacija, ko bo bolnica popolnoma okrevala po prvi. Dve leti so novo operacijo odlašali, ko so pa naposled položili ubogo ženo na operacijsko mizo in ji odprli trebušno votlino, so našli v nji brisačo. Seveda je spravilo to na noge vse zdravnik v Budimpešti. Zadeva pride pred sodišče. Pastor Kalman toži dr. Horvatha in zahteva veliko odškodnino. Zdravnik dr. Horvath pa trdi za žive in mrtve, da on ni pozabil brisače v ženinem trebuhu.

× **Kraljevski plašči iz ptičjega perja.** Poglavari ali kralji na Sandwichskih otokih ne kupujejo obleke v modnih trgovinah na obroke, temveč si dajejo napravljati kraljevske plašče iz ptičjega perja. En tak plašč s Havaje je bil letos ukraden v muzeju v Göttingenu in tatvina je vzbudila zanimanje za ptice, ki morajo žrtvovati svoje perje, da se ponašajo z njim kralji. Dunajski znanstvenik Porsch se je zanimal za te vrste ptice in ugotovil, da gre za tako zvane drepanide, ki pa žal že izumirajo, ker potrebujejo poglavari divjih plemen preveč plaščev iz njihovega perja. Drepanida je ptica velikosti našega drozga, prebiva na drevju in narava jo je tako prilagodila rastlinstvu na otokih, da je tudi njen kljun tak, da lahko sesa sok iz rastlin. Celotno žejček ima pri krojen tako, da si lahko pridobiva hrano v razmerah, kjer bi druge ptice poginile.

× **Medved se je maščeval.** V neposredni bližini belgijskega glavnega mesta je povozil te dni avtomobil nekega potnika. Voznik je naravno takoj ustavil svoje vozilo in prestrašen zagledal veliko nesrečo. Trenutek za tem se je približal medved-plesalec, ki je bil očitno last ubitega človeka. Ko je zagledal svojega gospodarja v krvi, je planil na soferja in ga zmečkal. Ukročena žival je zdvijala ob maščevalni želji in kruto nastopila za svojega gospodarja.

× Piščal iz kamene dobe. Pri izkopaninah v neposredni bližini Budimpešte so našli mnogo izdelkov iz kamene dobe. Največjo vrednost pa ima petdeset centimetrov dolga piščalka, izdelana iz školjke. Piščalka je lepo ohranjena. Ko je voditelj izkopavanj pihnil v piščal, se je oglasil globok, šumeč glas.

Listn'ca uredniš'va

Zagorje (repatriiranec iz Belgije). «Jutro» je tisto pisalo prav zaradi tega, da bi se take krivice podjetnikov preprečile. Veste pa sami dobro, da se še hujske krivice gode našim ljudem v Nemčiji, Ameriki in drugod. Tisti trije vaši prijatelji, ki jih imenujete na koncu pisma, vam ne bodo pomagali. Dobro bi bilo, da bi se z njimi malo поблиže spoznali, ker bi Vas potem minila volja za pisanje takih nesmiselnosti.

Eysden. Kar ste pisali, ni resnično. Prav nič se ne bo žigosalo in prav nič se vam ni treba bati. Obžalovati je, da se daste tako varati od sovražnih tujcev in izdajalcev. Kriza je po vsem svetu in povsod jo izkušajo odpraviti. Ker ne znajo nikjer coprati, nas svetovna kriza ne more zapustiti kar čez noč. Naša vlada se neprestano prizadeva, da bi povečala naš izvoz, ki ga mnoge države izkušajo ovirati z vsemi sredstvi. Vaše pismo z vsemi izvajanci je brez osnove. Še nekaj: Nемеc ljubi svojo domovino tudi takrat, kadar nima od nje ničesar. Kako pa Vi?

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Nerodno.

Oče: «Mladič, s katerim si oni dan govorila, mi ugaja. Povabil sem ga na večerjo in mu rekel, naj pride kar v obleki svojega poklica.»

Hčerka: «Oh, oče, on je vendar plevalni učitelj.»

Bilo bi dobro.

Žena: «Kako je bilo na gostiji?»

Mož: «Če bi bila juha tako slana kakor vino, a vino tako staro kakor gos, a gos tako debela kakor gospodinja, bi bilo morebiti dobro...»

Preveč odkritosrčen.

Učitelj: «Mihec, kaj je z gosko, ki mi jo je mislil prodati tvoj oče?»

Mihec: «Zdi se mi, da je ozdravela in začela znova zobati...»

V šoli.

Učitelj: «Oče izgubljenega sina je padel na svoje obličje in grenko zajokal. Zakaj se je oče neki jokal, Jakec?»

Učenec: «Ker je padel na nos.»

MALI OGLASI

Vajenca za pekovski obrt,

ne čez 16 let starega, sprejme proti vsi oskrbi Ivan Z u r m a n, pek v Slovenski Bistrici. 352

1000 Din plačam,

ako vam «Radio-Balzam» ne odstrani kurjih oces, bradavic, trde kože, bul itd. 200 zahvalnih pisem je vsakomur na razpolago. Vsak lonček ima garancijo. Lonček 10 Din (proti vnaprejšnjemu plačilu), 18 Din (po povzetju), dva lončka 28 Din, trije lončki 38 Din.

Venera-eliksir za dame

odstrani vse nepotrebne dlake brez nevarnosti in brez bolečin. Cene iste kakor za «Radio-Balzam».

Sulfjedal

odstrani stare in nove ozeblene rokah in nogah zajamčeno in brez bolečin ali nevarnosti. Steklenica 20 Din (proti vnaprejšnjemu plačilu), 30 Din (po povzetju).

Čistol

odstrani vse madeže iz obleke in finega usnja. Steklenica 10 Din (proti vnaprejšnjemu plačilu), 20 Din (po povzetju).

Z zaupanjem se obrnite name in tudi Vi mi boste vedeli hvalo kakor doslej še vsi moji cenj. odjemalci.

R. Cetič,

Ljubljana VII, Kamniška (Janševa) ulica št. 10a.

Repatica.

Sinko: «Mama, ali smem iti pogledat zvezdo, ki ima rep?»

Mati: «Dobro, samo ne pridi ji preblizu!»

Med prijateljeami.

Urška: Ko mi je bilo 10 let, mi je podaril oče krasen prstan. Ali bi ga ne hotela videti?»

Nežka: «Zelo rada, ker se zanimam za starinske predmete...»

Prijazen sprejem.

A: «Ah, tu si, dragi prijatelj! Ali prihajaš sam?»

B: «Zakaj pa vprašaš?»

A: «Ker prihaja nesreča redko sama...»

V kaznilnici.

Prvi potepin: «Zakaj si tu?»

Drugi: «Zato, ker so me prijeli.»

Rada bi.

Gospod: «Gospodična, ali Vas smem imenovati z Vašim krstnim imenom?»

Gospodična: «Ne, rajši z Vašim priimkom...»

Ni nevarno.

Zakotni prekupčevalec: «Dragulji so sicer pristni, a jih ne bom kupil, ker labko pride policija, pa mi jih vzame...»

Vlomilec: «Izključeno, v tej zadevi sem bil včeraj oproščen...»

Delo

dobi v teh hudih časih vsakdo še najlaže, ako si sam doma uredi pletilnico. Vsakomur dajemo tekoče delo s tem, da mu odjemljemo storjene pletenine, mu dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje, kar dokazujejo mnoga zahvalna pisma. Ako hočete delati in zaslужiti, se obrnite, prosim, za gratisprospekte na tvrdko J. Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2, oddelek 5

Izšla je

Blasnikova

Velika Pratika

za navadno leto 1933.

ki ima 365 dni.

«VELIKA PRATIKA» je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obražtan.

V «Veliki pratiki» najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — postne dolečbe za Jugoslavijo; lestvice za kolke, pobotnice, kupne pogodbe in račune; konzulate tu ih ržav v Ljubljani in Zagrebu; — vse se me na Kranj, Koroškem, Štajerskem, v Prekmurju, Medžimurju in Julijski Benečiji; — pr gled o koncu bre osti živine; — popis vseh važnih domačih in tu ih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računane o obresti; — življenjepis važnih in odločilnih o eb s slikami; — oznanila predmetov, ki ih potrebuje kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

«VELIKA PRATIKA» se dobiva v vseh večjih trgovinah in se lahko naroča tudi pisмено pri založnici

tiskarni J. Blasnika nasl., d. d. v Ljubljani.

PROVANDEN

Pri odvjetniku.

Klobuštrin: «Gospod odvjetnik, kaj naj storim? Pravkar mi je neki fantalin razbil izložbeno okno.»

Odvjetnik: «Tožite njegovega očeta, naj vam povrne škodo!»

Klobuštrin: «Prav, dajte mi takoj 300 dinarjev; bil je vaš sin!»

Odvjetnik: «V redu. Moj račun za nasvet znaša 500 dinarjev, torej ste mi jih dolžni še 200.»

Čudno.

«Ne vem, kako je to,» pravi Motovilec svoji ženi, «na sinu ne najdem prav ničesar meni podobnega»

«Ti misliš torej, da so ga v porodnišnici zamenjali?» vpraša žena nedolžno.

«Ne, že prej, meni mož.»

Apneni prah.

Vagonska dobava. Apnenice Mirko Weinberger v Zagorju ob Savi. 325

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, kiadki, masiranje, drgnjenje o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v različnih slučajih nagle obolesi, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopita in zakovanju, pri prišču med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, uriski, zaprtju, koliki, napegnanju goveda in ovac, pri tu ih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani

Selenburgova ulica št. 3

OPOZORILO SVINJEREJCEM.

Znamenit belgijski preparat, poznan sirom sveta, ki preprečuje boleznim pri prašičih in jih zdebela za dva do tri mesece prej. Tovarna tega izbornega preparata je v želji, da ga izkoristijo vsi rejci, vkljub krizi sklenila, da ponovno zniža cene.

Izkoristite priliko in kupite takoj pri svojem trgovcu originalen zavojček z okoli 800 grami, ki stane sedaj samo 25 Din, pa se naglo pripravite o resničnosti naših navodil.

GARANCIJA. Za primer neuspeha sprejmemo nezadržljivo količino nazaj in vrnemo ves denar.

Ako ga v svojem okolišu ne dobite, pišite nam, da ga vam pošljemo vsako količino. Navodilo vsakemu zavojčku pridano v našem jeziku.

Generalni zastopnik za dravsko banovino

JOSIP JUNC

Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 5/II.